

ANALOGI

5

2010

HAMINAN, HÄMEENLINNAN, KOTKAN, LAHDEN, LAPPEENRANNAN, TAMPEREEN JA TURUN ORTODOKSISET SEURAKUNNAT 21.10.2010

**Lehtori
Pekka Metso:**

"Eukaristia muuttaa meidät"

SIVUT 4-7

ANALOGI HAASTATTELEE

4-7 Liturgian pyhyys on Jumalan pyhyyttä.

Pekka Metson haastattelu
Isä **Hariton**

HENGELLISTÄ OPETUSTA

9-10 Liturgisen ilmaisun ulottuvuuksia

Kirkkoherra **Markus Aroma**

LAPSET JUMALANPALVELUKSISSA

11-12 Sallikaa lasten tulla – älkää estäkö heitä

Leena Lomu

KIRKOLLISTA MATKAILUA

• 14-16 Tverin luostareissa ja karjalaiskylissä

Rovasti **Veikko Purmonen**

• 18-19 Ristisaatto Korpiselän kirkolle

Marko Mironoff

• 20-21 Pyhän Johannes Kastajan luostarissa

Kari Laitinen

17 Lappeenrannan kirkkoväelle oma juhlapuku

Kaija Kivensalo

OLLOS IÄTI MUISTETTU

**22-23 Viimeinen viikko Nikean metropoliitta
Johanneksen seurassa**

Kirkkoherra **Ion Durac**

22-23 Luottamus jumalaan palautuu.

Jari Rummukaisen haastattelu
Isä **Hariton**

23 Isoäiti perheessä

Eeva Manni

SYKETTÄ SEURAKUNNISSA 24-37

VAKIOPALSTAT

LIITE

3 Pääkirjoitus, isä Hariton
3 Ajassa liikkuu, isä Aki Leskinen
8 Metropoliitalta, Ambrosius
12 Arkkipiispan kolumni
Arkkipiispa Leo
13 Luostaripalsta, Nunna Kristoduli
21 Kirkkomusiikista
Jaakko Olkinuora
38-39 Lapset ja nuoret, Leena Lomu

Jumalanpalvelukset ja seurakuntien toiminta
2-4 HÄMINA Kouvola
5-7 HÄMEENLINNA Forssa
8-10 KOTKA Loviisa
10-13 LAHTI Heinola, Hyvinkää
14-18 LAPPEENRANTA Imatra
18-21 TAMPERE Pori
21-24 TURKU Rauma, Salo

RADIO • TV

LA 23.10. RADIO, aamuhartaus, kirkkoherra Markku Salminen, Helsinki
SU 24.10. RADIO, liturgia klo 11-12, Jyväskylä, Kristuksen ylösnousemisen kirkko
SU 7.11. RADIO, liturgia klo 11-12, Turku, Pyhän marttyyrikeisarinna Aleksandran kirkko
LA 20.11. RADIO, aamuhartaus, pastori Mikko Sidoroff, Joensuu
SU 21.11. RADIO, liturgia klo 11-12, Rovaniemi
SU 5.12. RADIO, liturgia klo 11-12, Joensuun seminaari

MA 6.12. RADIO, liturgia klo 11-12, Oulu
LA 11.12. RADIO, aamuhartaus, nunna Kristoduli, Lintulan luostari, Heinävesi
TI 16.11. RADIO, iltahartaus, pastori Timo Hirvonen, Kuopio
TI 21.12. RADIO, iltahartaus, metropoliitta Ambrosius, Helsinki
PE 24.12. RADIO, ortodoksinen rukoushetki, Helsinki
LA 25.12. RADIO, liturgia klo 8, Helsinki
PE 31.12. RADIO, ehtoopalvelus klo 18.00-18.40, Kuopio

Ajassa liikkuu

Patriarkka Teofilos III tutustui suomalaisiin

Jerusalemiin ja koko Palestiinan patriarkka Teofilos III vieraili syyskuussa Helsingissä, Kuopiossa, Joensuussa sekä luostareissamme. Teofilos oli ensimmäinen Jerusalemin kirkon päämies, joka on käynyt virallisella vierailulla Suomen ortodoksisessa kirkossa.

Arkkipiispa Leon viesti hänen Autuudelleen oli, että länsimaisen demokratian pelisääntöjen kanssa vuorovaikutuksessa toimivat ortodoksit voivat vahvistaa koko ortodoksista maailmaa näkemään monikielisen- ja kulttuurisen ortodoksisuuden keskeisen merkityksen ortodoksisen kirkon globaalille kasvuille.

Kiitoskirjeessään Teofilos kiittää Suomen ortodoksista kirkkoa ja arkkipiispaa hengellisestä ilosta, jota patriarkka seurueineen sai kokea. Erityisesti hän mainitsee, että delegaationsa kanssa he saivat mahdollisuuden tutustua Suomen kauniiseen ja demokraattiseen valtioon ja sen luterilaiseen kirkkoon.

Kuva lehdistötilaisuudesta metropoliitta Ambrosiuksen kodissa kulttuurikeskus Sofiassa.

Seuraava Analogi 6/10 ilmestyy 16. joulukuuta. Siihen tuleva aineisto on jätettävä toimitukseen viimeistään keskiviikkona 3. joulukuuta.

Kesä on kriparien aikaa

ANNA SALONEN

■ Hämeenlinnan, Turun ja Tampereen yhteisellä jatkokriparilla pohdittiin syvällisesti uskon kysymyksiä.

■ TÄMÄN LEHDEN ON SINULLE TILANNUT OMA SEURAKUNTASI

● **Julkaisija:**

Haminan, Hämeenlinnan, Kotkan, Lahden, Lappeenrannan, Tampereen ja Turun ortodoksiset seurakunnat

● **Kustantaja:**

Kotimaa-Yhtiöt Oy
Yhdestoista vuosikerta, painosmäärä 10 000 kpl.

● **Päätoimittaja:**

Kari M. Rönttilä, puh. 040 550 6272

● **Graafikko:**

Heikki O. Jokinen, puh. 050 524 6007
ho.jokinen@kolumbus.fi

● **Toimitus:**

Rautatiekatu 52 E, 13210 Hämeenlinna

● **Sähköposti:**

analogi@kotimaa.fi tai
analogi.toimitus@pp.inet.fi

● **Tilaaminen ja osoitteenmuutokset:**

Tampereen kirkkoherranvirasto,
Suvantokatu 10 A, 33100 Tampere, puh. 020 610
0355 (ti–pe klo 9–13)

● **Julkaisuneuvosto:**

Kirkkoherra Aki Leskinen (pj.), kirkkoherra
Ion Durac (vpj.), kirkkoherra Markus Aroma,
kirkkoherra Leo Huurinainen, kirkkoherra Veikko
Lisitsin, kirkkoherra Markku Toivanen, kirkko-
herra Timo Tynkkynen, päätoimittaja Kari M.
Rönttilä, Maria Hokkinen, Marita Jouhki-Inkinen,
Mikko Junes, Leena Karjalainen, Leena Lomu,
Eeva Manni ja Marita Nieminen.

● **Toimituskunta:**

Mikko Junes, Esko Nikander, Simo Ojanen

● **Tilaushinta**

21 euroa/vuosi
Lehti ilmestyy kuusi kertaa vuodessa

● **Ilmoitushinnat (sis. alv):**

1/1-sivu 1200 euroa, ½-sivua 650 euroa
¼-sivu 500 euroa, 1/8-sivu 250 euroa, ks.
verkkosivuilta mediakorttia

● **Ilmoitusmyynti** (kaupalliset ilmoitukset):

Kotimaa-Yhtiöt Oy, myyntineuvottelija
Vappu Kuusiniemi, puh. (014) 619 824 tai
040 486 6726, vappu.kuusiniemi@kotimaa.fi;
aineistot: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi.

Painopaikka: Kirjapaino Uusimaa,
Porvoo 2010
ISSN 1458-9257

Juhlaikoni

Jumalansynnyttäjän juhla
Kaikkien murheellisten
ilo -ikonin kunniaksi,
24. lokakuuta

Kenen joukoissa seisot...

Kun Irja Askola asetettiin hiljattain Helsingin luterilaisen hiippakunnan piispaksi, arkkipiispa Leo ja katolinen piispa Teemu Sippo eivät osallistuneet tilaisuuteen. Inkerin ja Latvian luterilaiset kirkot eivät myöskään lähettäneet paikalle edustajansa. Kotimaa-lehden mukaan Latvian kirkko oli vedonnut kiireisiinsä. Sen sijaan metropoliitta Ambrosius osallistui vihkitilaisuuteen kesken Jerusalemin patriarkka Teofiloksen vierailun. Metropoliitta on aiemmin todennut vanhasta ystävästään Askolasta, että uusi piispa saa häneltä kunnon halaukset ja että heidän kummannkin Helsingin piispan yhteistyö tulee olemaan mutkatonta. Nyttemmin myös piispa Teemu on ilmaissut haluavansa rakentavaa yhteistyötä Askolan kanssa.

Tunnen Irja Askolan parinkymmenen vuoden ajalta ja pidän häntä erinomaisena papillisena naisena. Silti lojaalisuuteni vuoksi omaa piispaani kohtaan en pappina voi sanoa mitään puoleen enkä toiseen siitä, mikä tulisi olla meidän ortodoksisen kirkkomme suhtautumistapa luterilaiseen naispiispuuteen. Tiedän kyllä sen, että meidän tulee elää suomalaisessa yhteiskunnassa kaikessa sovussa ja yhteisymmärryksessä myös luterilaisten ja erityisesti heidän kanssaan. Ja senkin tiedän, ettei kirkkomme varsinaisesti tunnusta edes luterilaista miespappeutta. Silti minua hiertää koko tässä jutussa eräs asia.

Pappina minun piispani on Helsingin metropoliitta. Jos hän toivottaa piispa Irjan sydämellisesti tervetulleeksi tehtäviinsä, kai minunkin pitää esipaimeneni esimerkin tavoin tehdä samoin? Toisaalta jokin papillinen osa minussa on vastahankainen ja sano, että minun tulee kunnioittaa myös toista esipaimentani arkkipiispaa, joka lehtitietojen mukaan on ilmaissut olevansa hyvin pahoillaan siitä, että luterilaiset valitsivat naispiispan. Leo on sanonut, että naisen valitseminen piispaksi etäännyttää kirkkoja toisistaan ja on osa kehitystä, jossa luterilainen kirkko irtaantuu kirkkojen yhteisestä perinteestä. Jos näin on, on selvää, että mieleni käy kuin aikoinaan apostoli Paavalin: ”En tiedä, kumman valitsisin, olen kahden vaiheilla.” (Fil. 1:22b-23a)

Mutta tässä on meidän kannaltamme koko jutun ydin. Kirkollinen kannanmuodostuksemme on oleellisesti jakautunut, vaikka tiedämmekin yleisesti ortodoksisen perinteen suhtautumisen asiaan. Sen vuoksi pappina olen ristiriitatilanteessa: Miten minun sitten tulisi opettaa seurakuntaa? Asian ongelmallisuuden ilmaisi kirkkaasti jo mainittu apostoli, joka totesi ykskantaan: ”Jos sotatorvesta lähtee epäselvä ääni, kuka silloin valmistautuu taisteluun?” (1. Kor. 14:7)

Kirkon ja politiikan suhteista Helsinki ja Kuopio väänsivät jo kättä, nyt puidaan piispuutta, ehkä seksuaalisuuden monimutkaiset asiat nousevat agendalle seuraavaksi. Tätä saattaa avittaa luterilaisen kirkon liian liberaaleina pidettyihin piispoihin – myös Irja Askolaan – kohdistuva boikottiuhka. ”Mitä meidän on siis sanottava?”, kyseli omana aikanaan jo pyhä apostolikin ja oli vallon ihmeissään. (Room. 7:7a)

Kari M. Rönttilä (isä Hariton)

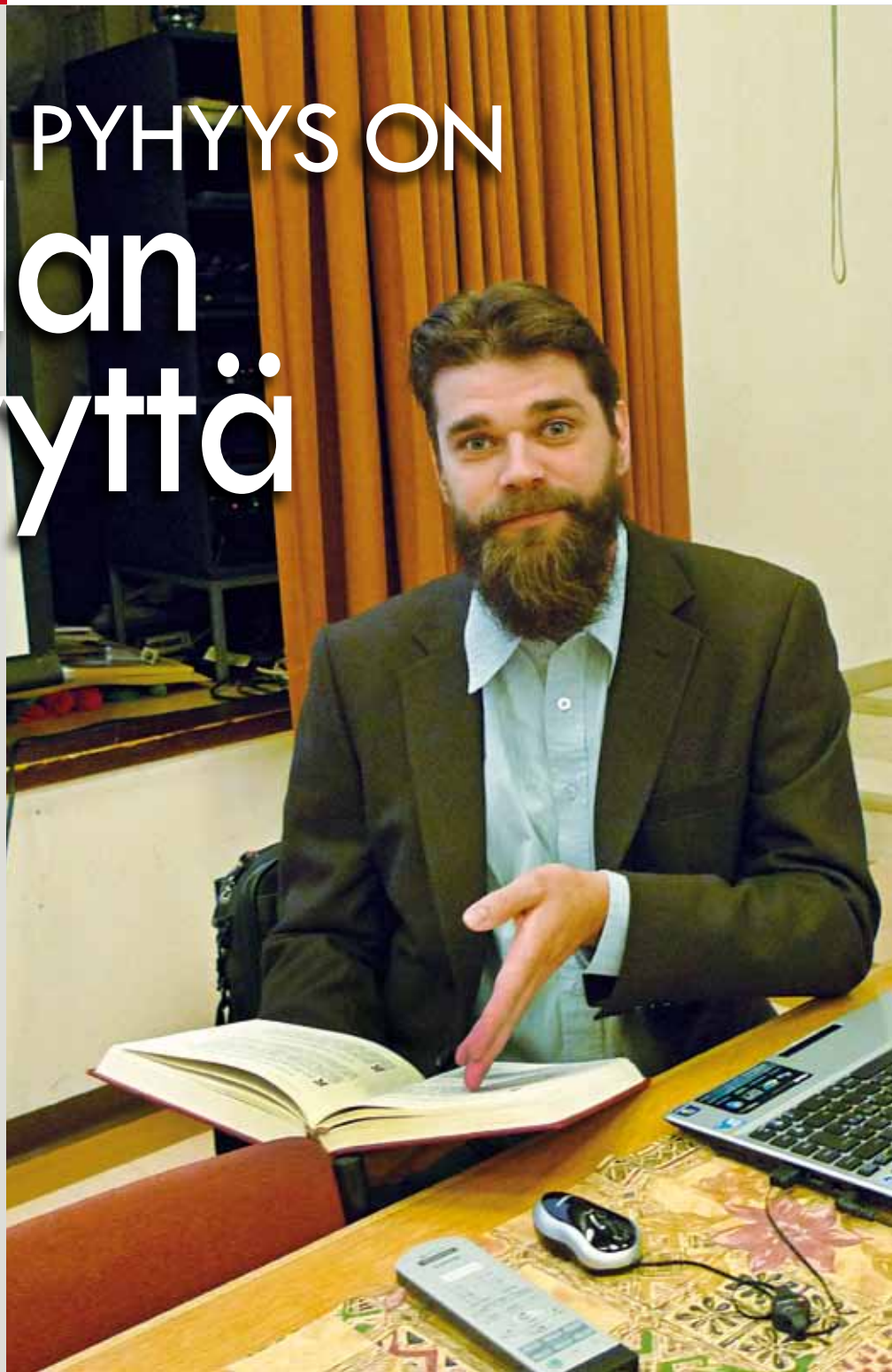

PUHEENJOHTAJALTA, ISÄ AKI LESKINEN

Suomalaista yhteiskuntaa on yleisesti pidetty turvallisena ja viranomaisia luotettavina. Viimeaikoina on tätä luottamustamme ravisteltu niin politiikassa, yhteiskunnan päättäjien taholta kuin järjestöissäkkin. Kirkkomme on osa yhteiskuntaa. Tässä on haastetta myös kirkon piispoille ja papistolle. Pystymekö olemaan seurakuntalaisillemme oikeudenmukaisia ja luotettavia isiä ja esipaimenia?

LITURGIAN PYHYYS ON Jumalan pyhyyttä

Joensuun yliopiston tutkija, teologian tohtori **Pekka Metso** pohtii Jumalan läsnäoloa kirkkomme liturgiassa. Lähtökohdiana hänellä on 1300-luvulla eläneen ajattelijan Nikolas Kabasilaksen ehtoolisteologia, josta hän väitteli toukokuussa.

Pekka Metso ei pidä sattumana, että kirkon jumalallinen liturgia on saanut tietyn muodon.

– Sen takana on vuosisatainen kokemus, vaikka sen muoto on eri aikoina vaihdellut liturgisen kehkeytymisen seurauksena. Nikolas Kabasilaksen aikainen liturgia on lähestulkoon

identtinen meidän aikamme liturgian kanssa, sillä liturgia saavutti 1300-luvun puolivälissä lopullisen muotonsa. Näin Kabasilas seitsemänsadan vuoden takaa puhuu samasta Jumalan läsnäolon kokemuksesta, mikä on meillekin mahdollista palveluksen ulkoisen muodon välityksellä. Tässä on meille liittymäpinta aiem-

pien vuosisatojen ihmisten kokemukseen, ja tässä juuri on tradition voima: tämä ei ole vain jotakin, joka tapahtuu nyt minulle, vaan tämä on jotakin, joka on ollut kirkossa elävää kokemusta aiemmin eläneille ihmisille. On suuri voimanlähde, jos pystymme iloitsemaan sellaisesta, että liitymme kirkossa johon-

■ Pekka Metso sanoo, että eukaristisessa kokemuksessamme ja perinteisissä kirkollisissa tavoissamme olisi mahdollisuus syvempään yhteisöllisyyteen. Nyt meillä vallitsee jonkinlainen kevytyhteisöllisyys, johon kylläkin kuuluu oikea, mutta syvempiä tasoja vielä aktivoimaton yhteisöllisyys.

kristillinen elämä – se on kuin elämän jatkuva tarkastelupiste. Kun sunnuntai-sin valmistaudumme uuden viikon alkamiseen, me suuntaudumme siihen tietoisesti, mutta se edellyttää meiltä valmistautumista ja ennen kaikkea tietynlaista mielenlaatua. Liturgian toimittamisen hetki tihentää tämän valmistautumisen ja saa aikaan konkreettisen toiminnan ja tavan olla tässä tietyssä tilanteessa. Hetki huipentuu ruumiin ja veren vastaanottamiseen, josta taas aukeaa hyvin voimakas kokemuksellinen ulottuvuus. Se puolestaan johdattaa eteenpäin kohti palvelevaa rakkautta. Oikeastaan eukaristinen rakkaudentäyteinen yhteys Jumalan ja ihmisen välillä huipentuu vasta, kun se jaetaan lähimmäisille erilaisissa rakkauden teoissa. Se on elämän syvimmän suuntautuneisuuden mysteeri.

Liturgia tavoittaa koko ihmisen

Ehtoollisen vaikutukset ankkuroituvat Kabasilaksen mukaan kristilliseen pelastusoppiin, jota kuvataan sanalla jumalointuminen. Sen seuraukset ovat psykofyysisiä, kun ihminen suorastaan yhtyy tai yhdistyy Kristuksen kanssa. Paavalin kielikuvia käyttäen Kabasilas kuvaa, miten ihmisen jäsenet, tahto, sydän ja mieli, tulevat Kristuksen tahdoksi, sydämeksi ja mieleksi. Pekka Metso muistuttaa, että se viittaa samaan asiaan kuin Paavalin lausahdus ”en enää elä minä, vaan Kristus minussa”. Kabasilaksen ajattelu on hyvin konkreettista, niinpä hän myös sanoo, että ehtoollisleivässä on Kristus kaikkineen, jänteet, nivelet, liha ja se poski, jota lyötiin, ja se kylki, joka lävistettiin.

– Hän vie konkreettisuuden ehtoollisaineiden käsittämässä aivan äärimilleen, mikä ehtoollisyhteydessä tarkoittaa, että ollessamme todellisesti yhteydessä toisiimme, se edellyttää meiltä totaalista keskinäistä jakamista, osallistumista yhdestä ja samasta. Jos olemme

yhtä Kristuksen kanssa, niin sitten olemme todella konkreettisesti yhtä Kristuksen kanssa, Pekka Metso painottaa.

Häntä miellyttää myös ajatus siitä, että liturgia koskettaa prosessin tavoin koko ihmistä.

– Kabasilaksen tapa kuvata liturgiaa ja eukaristia osallistumista johtaa ihmisessä suorastaan psykofyysisiin hengellisiin vaikutuksiin. Liturgia ja eukaristian mysteeri avautuvat valtavaksi salatuksi kokonaisuudeksi. Ehtoollinen ei ole vain yksi asia eikä liturgia vain yksi tietynlainen, vaan se on monisärmäinen ja siihen sisältyy erilaisia näkökulmia. Jossakin elämänvaiheessa tai tilanteessa jokin asia voi siitä monimuotoisuudesta nousta keskeisemmäksi, ja se voi avata elämään uuden näkökulman. Kun olemme sellaisen ymmärryksen äärellä, niin siinä on koko loppuelämäksemme hengellistä ravintoa.

Näkemisen prosessin katkeaminen

Kun pappi itse jakaa ehtoollista tai seurakuntalainen sen vastaanottaa, niin ehtoolliskalkissa on nähtävissä vain leipää ja viiniä. Tätä jumalallisen näkemisen prosessin katkeamista myös Kabasilas pohtii.

– Hänen mukaansa meidän ei sovi väheksyä ehtoollista siksi, että näemme siinä jotakin muuta kuin mitä siinä todellisesti on. Siinä näet tapahtuu perspektiivin muutos, koska kyse on kuitenkin konkreettisesti osallistumisesta. Ihminen ei vain usko, että juuri siinä on jumalallisen läsnäolo. Oleellista eukaristiasassa on siitä osallistuminen, ja se tekee ehtoollisen fyysisyyden konkreettiseksi, ja tällaisesta ravinnosta tulee ikuisen elämän ravintoa, koska suhde jumalalliseen ei ole vain ulkoinen suhde. Me emme kysele, uskonko, että jossakin aineessa on jonkun läsnäolo, vaan siitä tulee sisäisen kokemuksen kautta osa ihmisen

kin laajempaan kokemukseen kuin vain omaan itseemme.

Metson mielestä ehtoollisen teologellakin pohtimisella on merkitystä meille, jotka nykyään osallistumme kirkoissa eukaristiaan.

– Kabasilakselle ehtoollinen on keskeinen, koska sen kautta avautuu koko

sisäistä maailmaa. Kabasilaksen mukaan siitä hetkestä alkaen, kun ehtoollinen vastaanotetaan, muuttuu tilanteemme aivan toisenlaiseksi, ja siitä tulee äärimmäisen omakohtaista. Ihmisen sisältä aukeaa uusi todellisuus, joka myönteisesti ajateltuna pakottaa hyväksymään sen, että olemisemme perusteet ovat josakin muualla kuin meissä itsessämme. Ne ovat konkreettisesti Jumalassa, eikä se ole jotakin hengellistä tai aineetonta vaan hyvin konkreettista. Kun oikeasti nautimme leivän viinin, kyse ei ole vain hengellisestä ravitukseksi tulemisesta, vaan me koemme jonkin uuden asian itsessämme fyysisen aineen sakramentin vastaanottamisen kautta. Ja tämä korostaa vielä sen konkreettisuutta.

– Toinen kirkkoisä, Maksimos Tunnustaja, joka oli Kabasilaksen edeltäjä 600-luvulla, puhuu siitä, miten eukaristiassa anotaan Pyhää Henkeä laskeutumaan ”meidän päällemme ja näiden aineiden päälle”. Hänestä on tärkeää oivaltaa yhteys Jumalaan eli ymmärtää aidon kommunioon ulottuvuus, juuri se muuttuminen ja mysteerio, joka tapahtuu koolla olevassa kirkkokansassa. Se tarkoittaa, että kirkkoon tullut lähtee sieltä muuttuneena, vaikka ei olisi sitä tunteillaan kokenutkaan. Samalla tavalla kuin uskotaan, että leipä ja viini muuttuvat, uskotaan, että kirkossa oleva yhteisö muuttuu Kristuksen ruumiiksi Pyhän Hengen alastulemisen kautta. Jos joku sattuu olemaan kirkkosalissa hieman hajamielisenä, niin ei mahda mitään –

Eukaristinen yhteys Jumalan ja ihmisen välillä huipentuu, kun se jaetaan lähimmäisille erilaisissa rakkauden teoissa.

Pyhä Henki on vaikuttanut häneenkin! Maksimos Tunnustaja on aika ehdoton siitä, että kirkosta lähtiessäsi olet muuttanut. Hän sanoo myös, että enkelit kirjaavat ylös, ketkä ovat olleet alttiita muutokselle. Ne jotka siellä kävivät, ovat saaneet tietyn annoksen pyhitystä, vaikka heidän sisäinen vireensä ei olisikaan aivan avoinna Jumalan vaikuttamalle ulkoapäin tulevalle muutokselle.

Epäilyn kalvaessa

Pekka Metso sanoo, että hengellisistä asioista puhutaan usein paljon, mutta jos lujakaan usko ei oikein tee asioita puhujalle tosiksi – esimerkiksi ehtoollisainneiden muuttumista pohdittaessa –, niin se voi antaa perustellun syyn epäilykselle. Myös papit saattavat joutua kysymään, olenko aivan tosissani vai miksi minä näin puhun ja opetan?

– Kabasilas ei tuo esiin tällaista epäilyksen sijaa muutoin kuin muutamissa huomioissaan. Hän painottaa, että liturgiassa meillä tulee olla oikea mielenlaatu. Sellainen mieli tiedostaa olevansa läsnä jumalanpalveluksessa, mutta ei niin, että ihminen vain erittelisi mielessään palveluksen kulkua. Sen sijaan on olennaista, että liturgiassa tiedostava mieli on altis Jumalan vaikutukselle. Kyse ei silloinkaan ole mistään kristinoppi-leirin liturgiamentistä, vaan siitä, että osaamme antautua juuri sen tilanteen sisältämillä mahdollisuuksille. Silloin on periaatteessa sivuseikka, muistammeko papin sanoja, sen sijaan me voimme rukouksessa myönteisessä mielessä unohtaa siihen jumalanpalveluksen hetkeen ja unohtaa myös oman kontrolloivan läsnäolomme, myös epäilyksen ajatukset.

Liturginen mietiskely

Pekka Metso kertoo joitakin vuosia sitten pohdiskelleensa munkki **Serafim Seppälän** kanssa liturgiaa käsittelevien selitysteosten mielekkyyttä. Niihin kohdistuu aika lailla kritiikkiä, koska niissä liturgia nähdään eräänlaisena ulkoisena toimituksena, kun halutaan selvittää, mitä liturgian symboliikka kaikkineen oikein tarkoittaa.

Kuitenkin Metso perustellusti kysyy, kuka meistä jossakin palveluksen kohdassa ajautuu tietoisesti miettimään

Kristuksen elämänhistorian vaiheita vain sen takia, että pappi liikuttaa kättään tietyllä tavalla tai kynttilää kuljetaan saatossa jossakin.

– Kilpaurheilija on harjoitellessaan suoritustaan tehnyt lukemattomia toistoja ja analysoidessaan suoritustaan pilkkonut sen moneen eri vaiheeseen. Kuitenkin varsinaisessa kilpailusuorituksessa nämä unohdetaan, koska vain hän omana itsenään on siinä tilanteessa kokonaan läsnä kaiken aikaa, ja liika tiedostaminen varmasti jopa sotkisi suorituksen. Samaa voi ajatella liturgisen tulkintaperinteen kirjallisten lähteiden äärellä, sillä niitä ei pidä lukea jumalanpalveluksessa ikään kuin sen yhden liturgian hetken oppikirjana. Liturgista toimintasta mielessämme erittelemällä me ennemminkin ulkoistamme itsemme siitä tilanteesta. Liturgian selitysteokset ovat sellaista aineistoa, josta en muista, että olisin itse niiden tulkintoja liturgian aikana juurikaan muistellut.

Näillä teoksilla on kaikesta huolimatta merkitystä sille, miten ymmärrämme jumalanpalvelusta ja pelastustapahtumaa. Ne auttavat meitä miettimään jumalanpalveluksen tapahtumia ja tarkoitusta.

– Nämä kommentaarit runsasta Kristuksen henkilöhistorian symboliikkaa esittäessään lähtevät siitä, että jumalanpalvelus rakentuu historialliselle tosiasialle: Jumala on tullut maailmaan lunnastamaan ja vapahtamaan sen, ja tämän keskustapahtuman kautta nousee halu selittää palveluksen kaikki yksittäiset merkitykset ja niiden keskinäinen mielekkyys. Ei niin, että kommentoijat etsisivät väkisin jotakin ulkoista, mekaanista yhteyttä niiden välille, vaan kaikella sinänsä järjettömältä tuntuvalta on syynsä ja perusteensa. Se lienee näiden symbolististen liturgian selitysten keskeinen sanoma. Ja jos tällaisen Kristuskeskeisen ajatuksen pystymme mekin sieltä itsellemme omaksumaan, silloin näiden tulkintojen ja liturgiakomentaarien keskeinen tavoite on saavutettu.

Arkielämä kommentoi liturgiaamme

Jokainen kirkossa kävijä joutuu kysymään itseltään, miten voimme liturgiassa todellisesti kokea ja tulla osallisiksi Jumalasta, jumaluudesta tai vaikkapa

vain jumalallisesta? Miten voisimme parhaiten ymmärtää, miksi me olemme kirkossa juuri tänään mukana? Tässä tulomme suoraan Jumalan läsnäolon kysymykseen ja sen luonteen pohdiskeluun: miten Jumala tai Jumalan Henki on läsnä liturgiassa ja eukaristiassa. Pekka Metso vastaa, että tiivistetysti liturgian pyhyys on Jumalan pyhyttä.

– Se liittyy myös meidän luotuisuuteemme, siihen että meidät on luotu konkreettisiksi olennoiksi olemaan yhteydessä Jumalan ja toinen toistemme kanssa. Liturgia on tällaisen luomisperäisen yhteyden tekemistä todeksi. Kuulostaa ehkä vaikeasti ymmärrettävältä, mutta se on tietoista toimintaa ja liittyy alkuperäiseen olemisemme tapaan. Eri tavoin me tiedostamme tarvitsevamme toisiamme, ja tällaisen kirkossa tapahtuvan kollektiivisen kokoontumisen yhteinen suunta liturgiassa on suunta Jumalaan.

– Koska me olemme konkreettisia psykofyysisiä olentoja, tämä ei ole vain jotakin aineetonta sisäistä vakaumusta, vaan siihen liittyy ajassa ja paikassa tapahtuvaa ponnistelua. Vakaumuksemme pohjalta me teemme kokemuksemme konkreettiseksi, ja se ilmenee jumalanpalveluksen erilaisissa muodoissa. Veisujen, eleiden ja liikkeiden merkitys ja mieli kumpuaa tietoisesta Jumalan

pyhyiden äärelle tulemisesta. Näiden toimitusten, eleiden ja liikkeiden kautta pyhyys tulee läsnäolevaksi ja se voidaan ottaa vastaan.

Pyhyiden intensiteetin tasoja

Jumalan pyhyiden vastaanottamisessa Pekka Metso sanoo olevan erilaisia voimakkuuden tasoja.

– Liturgian muotojen toistumisessa on oma kauneutensa. Kun tunnemme liturgian, me voimme joka kerta palvelukseen mennessämme tietää, mihin olemme menossa. Meidän ei tarvitse jännittää tulossa olevaa vaan palveluksen tutuus tuo tietyn rauhan ja mahdollisuuden heittäytyä sen kulkuun. Meidän ei tarvitse tarkkailla, mihin palvelus onkaan menossa. Mutta tutuus tarjoaa tarttuma- ja liittymäpinnan liturgiaan myös kollektiivisesti, koska kaikki toisetkin tietävät ja yhdessä ymmärtävät, mistä on kyse. Näin syntyvä rauha luo mahdollisuuden, että yhtäkkiä tuttu teksti aukeaa eri tavalla kuin aiemmin.

– Jumalanpalveluksen edetessä sielä voi mieleemme nousta esiin meitä puhutteleva lause. En liene ainoa, jonka mielestä liturgian yksi merkittävimpiä lauseita on kerubiveisun sanat ”Heittäkäämme pois kaikki maalliset huolet...”

■ Pekka Metso ymmärtää liturgisten muotojen paikallisen soveltamisen tarpeita, mutta seurakunnissa ei ole syytä pyrkiä tietoiseen erilaisuuteen. Hänen mielestään liturginen samanlaisuus muodoissa korostaa kirkon katolisuutta.

Nämä sanat tarjoavat uuden lähestymistavan arkielämän monesti aika musertavaankin todellisuuteen. Veisun kehoitus ei väheksy huoliamme vaan kertoo, että juuri nyt on kevyen ikeen hetki. Jotkut tällaiset yksittäiset lausahdukset voivat sisältää juuri siinä hetkessä Jumalan ja meidän läsnäolomme kaiken merkityksen ja sisällön.

– Jos katsomme Kabasilaksen kommentaaria, niin hän analysoi, esittelee ja selittää monenlaisia liturgisia yksityiskohtia, mutta käytännössä, kun olemme jumalanpalveluksessa, jokin asia voi sen kuluessa tulla merkitykselliseksi ja herkistää meitä tavalla, jota emme ole aikaisemmin huomanneetkaan. Voi monesti olla yllättävää kuulla jonkin tutun veisun lause ikään kuin ensimmäistä kertaa, kun se jostakin syystä osuu minussa avautuneeseen ehkä tiedostamattomaankin kohtaan.

Yhteisöllisyyden tärkeys

Pekka Metso pitää Kabasilaksen teologiassa tärkeänä sen yhteisöllisyyttä korostavaa luonnetta.

– Liturgia on lähtökohtaisesti yhteisön tapahtuma. Hänelle on ehkä selvempää kuin meille nykyajan ihmisille, että liturgia on jotakin, mikä tapahtuu yhdessä. Liturgia ei voi tapahtua vain yksittäiselle ihmiselle, vaikka eukaristiaan osallistuminen onkin aina henkilökohtaisen kokemuksen asia, vaan tapahtumassa on aina koko yhteisö läsnä. Eukaristian yksi todentumispinta sen kristologisen perustankin pohjalta on se, että se tapahtuu koko ihmisyydelle. Se ei ole vain jotakin, joka tapahtuu persoonien kesken vaan se on jotakin, joka tapahtuu koko ihmisyydelle. Niinpä se, mikä tapahtuu minulle, tapahtuu näille muillekin, ja juuri tämä liittyy ihmiset hyvin vahvasti toisiinsa.

■ Isä Hariton

Parhaimmat opettajat lunastavat elämällään opetuksensa

Kirkossamme uutta hengellistä kirjallisuutta julkaistaan nykyään runsaasti. Äskettäin ilmestyi nunna **Kristodulin** teos *Sydämen kaipuu*. Se sisältää tervetullutta opetusta hengellisestä kilvoituksesta ja kasvusta.

Nunna Kristodulista on vuosien varrella kehittynyt yksi keskeisistä hengellisistä kirjailijoista ja luennoitsijoista. Hän osaa kohdistaa sanansa ymmärrettävällä tavalla tämän päivän ihmiselle. Teksti on ilmavaa, punnittua ja omakohtaisesti koettua.

Erityinen ansio on siinäkin, ettei hän moralisoi, syyllistä eikä alleviivaa ”oikeaoppisuutta”. Pyhien isien ja äitien perintö ruokkii meitä luontevasti ja osuvasti. Tämä ei tietysti ole ihmekään, sillä onhan Kristoduli itse painiskellut vuosikymmeniä Filokalian hengellisten aarteiden parissa, kun hän suomen-si ne meille.

Tämä kirja ymmärtää hengellisen kaipuun olevan polun alku pyrkimyksessä Jumalan yhteyteen. Elämä Kristuksessa on elinikäisen kasvun prosessia, vaikkakaan emme tule valmiiksi. Mutta pyhien ihmisten esimerkit kannustavat meitä lähtemään matkalle.

Erityisen kauniisti Kristoduli kirjoittaa Jumalanäidistä Mariasta, hänen hyvästä tuokustaan, huolenpidostaan ja rakkaudesta.

Toisena tärkeänä teemana kirjassa on Jeesuksen rukous: Herra Jeesus Kristus, Jumalan Poika, armahda minua syntistä. Sitä Kristoduli käsittelee laajasti. Jeesuksen rukous tuli keskeiseen asemaan Egyptissä luostari liikkeen parissa 300-luvulta alkaen. Tarkkaa ajoitusta emme tiedä, mutta 500–800-luvuilla sille muodostui jo varsin vakiintunut asema. Alun perin käytettiin erilaisia lyhyitä lausemia, mutta vähitellen Jeesuksen rukous sai voiton. Tämä luostarilaitoksessa elänyt perinne sopii jokaiselle rukoilijalle.

Piispa **Feofan Erakko** sanoi 1800-luvulla: ”Voima ei ole sanoissa, vaan ajatuksissa ja tunteissa.” Rukous on juuri sielun hengitystä. Rukous avaa perspektiivin arkiseen todellisuuteen, mahdollisuuden nähdä asioita ikään kuin matkan päästä. Elämä aukeaa ihmeenä, lahjana, mahdollisuutena.

Sisäinen Jeesuksen rukous on pyhään ehtoolliseen osallistumisen jälkeen parhain ja varmin keino päästä yhteyteen Herran kanssa. Jeesuksen rukous voi parhaiten toteutua kir-

kon sisäpuolella. Aktiivinen jäsenyys sekä kirkon elämän eri osa-alueet ja ulottuvuudet tukevat toisiaan. Yksityistä kristittyä ei ole. Kristittynä ihminen elää vuorovaikutuksessa ja yhteydessä kirkkoon.

Lintulan luostarin hengellisiä hedelmiä

Kristoduli käsittelee monipuolisesti ja viisaasti kuolemaan valmistautumista, mutta myös pääsiäisen ja ylösnousemuksen iloa. Ovathan kuolema ja ylösnousemus elämän syvimpiä totuus kysymyksiä. On sanottu, että ne jotka pelkäävät kuolemaa, pelkäävät elämää.

Kirjassa on kokonaisvaltainen näkemys ihmisestä, jossa parhaimmillaan on tasapaino aineen ja hengen, ruumiin ja sielun välillä. Ruumista ei kielletä, eikä sielu ole sen vankila. Kuoleman jälkeen elämä jatkuu tietoisena toisessa todellisuudessa ja ylösnousemuksen odotuksessa. **Mika Waltarin** sanoin: ”Maailma ei enää ole sama sen jälkeen, kun yksi ihminen on noussut kuolleista.”

Parhaita opettajia ovat ne, jotka omalla elämällään lunastavat sen, mitä opettavat. Kristodulin kirjassa kerrotaan realistisesti luostareista. Luostariin mennään etsimään sielun pelastusta, ei minkään muun sinänsä arvokkaan kutsumuksen vuoksi. Mutta kilvoitus ja kasvu säteilevät aina ympärilleen. Tätä luostarielämä parhaimmillaan välittää meille tänäänkin.

Saamme olla Jumalalle kiitollisia siitä, että Lintulan Pyhän Kolminaisuuden luostarin elämä jatkuu tuottaen monia hengellisiä hedelmiä. Se on löytänyt tasapainoisella, nöyrällä ja rakkautellisella tavalla paikkansa tämän päivän suomalaisten sydämissä.

Lintulan toinen voimahahmo igumenia **Marina** täyttää kohta 80 vuotta. Toivotamme samalla hänelle Hengen johdusta sekä monia armorikkaita vuosia pyhän luostarin ja kirkon tehtävissä.

■ **Metropoliitta Ambrosius**

Liturgisen ilmaisuuden **ulottuvuuksia**

Rovasti **Markus Aroma** korostaa, että ortodoksiseen jumalanpalvelukseen sisältyy kokonaisvaltainen tapa kertoa pelastuksen sanomaa.

Ortodoksinen jumalanpalvelusperinne korostaa voimakkaasti sanan merkitystä jumalanpalveluksissa: jumalanpalveluksissa ei käytetä instrumentteja, koska ne eivät sellaisenaan pysty ilmaisemaan kirkon opetusta, vaan tähän tehtävään käytetään ainoastaan ihmisääntä laulun ja resitatiivin muodossa. Toisaalta, myös kirkkolaulun tehtävänä on omalta osaltaan tukea tätä sanan opetuksellista funktiota jumalanpalveluksissamme. Ja kuitenkin lähes 95 % ihmisten välisestä kommunikoinnista välittyy eleiden, ilmeiden yms. kautta ja ainoastaan 5 % puheen, sanan ja kielen kautta. Näin lienee myös kirkon jumalanpalvelusten kohdalla. Ortodoksinen kirkko on tietäen tai tietämättään omaksunutkin

kokonaisvaltaisemman opetus- ja kommunikointitavan, joka tavoittaa ihmisen olemuksen eri osa-alueet eikä ainoastaan hänen kuuluunaan. Tällä tavoin kirkon opetuksella on jumalanpalveluksissa enemmän ”tarttumapintaa”.

Ortodoksinen kirkko käyttää sanan ohella symboleja opetuksen välikappaleina jumalanpalveluksissa. Symbolin alkuperäisenä tehtävänä onkin yhdistää meidät sellaisten asioiden ja sellaisen todellisuuden kanssa, jota ei voi sanallisesti ilmaista, vaan joka on syvimältä olemukseltaan ”sanoin selittämätöntä” eli mysteeri, salaisuus, kuten esimerkiksi Jumalan olemus, Pyhän Kolminaisuuden salaisuus. Kristillisen uskon ja elämän syvin olemus pysyy aina salattuna ja sanoin selittämättömänä: näin on Kristuksen ylösnousemuksen kohdalla, joka pysyy ”suljettuna viisaiden ymmärrykseltä, mutta paljastuu niille, jotka sitä uskolla ja rakkaudella lähestyvät” (sunnuntain aamupalvelus).

Symbolien merkitys hämärtyi

Me voimme uskon ja rakkauden kautta olla yhteydessä ja olla osallisia tästä uuden elämän mysteeristä, johon meidät on pyhän kasteen kautta liitetty. – Ortodoksisessa jumalanpalvelusperinteessä symbolien käyttö kuitenkin ”karkasi käsistä” eli se ei enää palvellut alkuperäisessä tehtävässään syvimmän yhteyden ja ykseyden ilmauksena ja välikappaleena, vaan koko jumalanpalveluksesta tehtiin eräänlainen symbolistinen ”pelastuksen draama”, jonka myötä symbolin alkuperäinen merkitys hämärtyi ja jumalanpalveluksen historiallinen luonne

unohtui – eli päästiin lopulta ”symboliin symbolin vuoksi”. Olisi ehkä paikallaan suorittaa turhien symbolien (jotka eivät yhdistä meitä Jumalan todellisuuden kanssa) ”kuorinta”, jotta päästäisiin takaisin ortodoksinen jumalanpalveluksen ytimeen: uuden elämän ja ihmisyyden kokemiseen, yhteyteen ylösnousseen Herran kanssa.

Koemme me ylösnousseen Kristuksen läsnäolon ”omiensa keskellä”, mikä on kristillisen uskomme ja elämämme peruskokemus, jota mikään ei voi korvata, vai onko jokin muu asia tärkeämpi jumalanpalveluksessa ja sen sanomassa?

Hiljaisuuden ja kauneuden kieli

Tältä apofaattiselta (ei sanoin ilmaistavalta) pohjalta on kehittynyt jumalanpalveluksemme ehkä tärkein ja unohtetuin ”kieli” – hiljaisuuden kieli, joka voi puhua ja kertoa meille Jumalan valtakunnan todellisuudesta ja voimasta ”järisyttävällä tavalla” ilman sanoja. Hiljaisuus on ”Jumalan valtakunnan todellinen kieli”, jota meluun ja hälinään mieltyneen nykyihmisen voi olla vaikea ymmärtää, mutta jota hän todellisuudessa juuri kaipaa ja etsii, tosin usein väärästä suunnasta. Hiljaisuus on se ”paikka”, jossa me kohtaamme Jumalan todellisuuden, ja se on kuin ”kohtu”, jossa Jumala tekee meidät omasta elämästään osallisiksi ja luo meidät ”uusiksi ihmisiksi”. Luostarijumalanpalveluksissa tämä hiljaisuuden elementti voi olla paremmin päivittäin läsnä ja esillä, mutta me maailmassa elävät kristityt tarvitsemme tätä jumalanpalveluksen ”hiljaisuutta” vieläkin enemmän, sillä ilman tuota hiljaisuuden kielen elementtiä me liian helposti kadotamme todellisen ihmisyytemme ja syvyytemme tämän maailman hälinän ja kiireen keskellä.

Ortodoksinen jumalanpalveluksen tärkeänä elementtinä on ”kauneus ja

kauneuden kieli”, joka kertoo meille Jumalan luomistyön kauneudesta ja hyvydestä ja joka samalla myös on meidän kunnioitava vastauksemme tuohon luomistyöhön. Jälleen, estetiikka voi olla hyvä kirkon uskon ja opetuksen palvelija, mutta kun siitä tulee itse päämäärä ja ”isäntä”, silloin siitä voi itse asiassa tulla este Jumalan aidolle kohtaamiselle jumalanpalveluksessa. Meillä olisi tällä kohtaa kyllä varaa myös yksinkertaistaa tätä kauneutta varhaisen kirkon mallin mukaan. Meidän tulisi mieluummin korostaa ”sisäisen juhlavuuden” merkitystä kuin pelkkää ulkoista juhlavuutta, joka voi olla varsin pinnallista eli täyttää vain meidän esteettisyyden tarpeemme. Keisarillisen Bysantin ja Venäjän myötä jumalanpalveluksiimme on tullut paljon sellaisia aineksia, jotka eivät välttämättä ilmennä ja heijasta kirkon uskoa ja opetusta esimerkiksi pappeudesta, vaan pikemminkin saattavat hämärtää sitä.

Myös ikonit puhuvat omalla kielellään Jumalan suurista teoista ja pelastuksen todellisuudesta Kristuksessa. Viivoin ja värein ne ilmaisevat sen saman sanoman, jonka Raamatun ja jumalan-

palveluksen tekstit ja rukoukset välittävät sanoin ja lausein. Ikonit ovatkin ”visuaalisoitua evankeliumia”, ja ne aina kertovat meille kirkastuneesta kosmoksesta, aineesta, joka on palautettu alkuperäiseen harmoniaansa ja kauneuteensa Hengen välikappaleena. Ikonit puhuvat meille hiljaisesti Jumalan valtakunnan läsnäolosta jumalanpalveluksissa ja meidän arkisessa elämässämme.

Kohti Jumalan valtakuntaa

Suitsutus ilmaisee meidän kunnioittavaa ja rukouksellista vastaustamme Kristuksen läsnäolon mysteeriin jumalanpalveluksessa. ”Rauhan toivotukset” eivät ole jotakin ylimääräistä rekvisiittaa, vaan ne aina korostavat ylönousseen Kristuksen ilmestymistä ja läsnä olemista omiensa keskellä. Aina, kun ylönoussut Herra ilmestyi opetuslapsilleen, hän toivotti heille ”rauhaa”.

Näin liturgiakin on alkanut varhaisemmassa muodossaan piispan ”rauhan toivotuksesta”. Seuraavan kerran me kuulemme tuon toivotuksen juuri ennen evankeliumin lukemista, jonka kautta

ylönoussut Kristus meitä opettaa ja ravitsee. Myös juuri ennen ehtoollisen nauttimista me kuulemme ”rauhan tervehdyksen” Kristukselta, joka tekee meidät omasta elämästään osallisiksi pyhän ruumiinsa ja verensä salaisuuden kautta.

Myös jumalanpalvelusten saatot puhuvat omaa kokonaisvaltaista kieltään. Me olemme Jumalan kansana jatkuvasti liikkeellä (*in vie statu*) kohti Jumalan valtakuntaa, josta me tulemme jo tässä ja nyt osallisiksi pyhässä eukaristiassa. Liturgian alkusiunauksessa tälle liikkeelle annetaan selvä suunta ja päämäärä: kohti Jumalan valtakuntaa. Kirkko ei voi koskaan jähmettyä paikoilleen, koska meidän määränpäämme ja meidän todellinen kotimme ei ole tässä maailmassa, vaan Jumalan valtakunnassa.

Evankeliumilla on aina kiire.

■ Isä Markus Aroma

**Tule,
pysähdy
ja kohtaa.**

Voimaa ja valoa pimeään vuodenaikaan

Lämpimästi tervetuloa Valamoon! Tule rentoutumaan tuttujen asioiden äärellä tai kokemaan uutta onnistumisen iloa kansanopistomme kursseilla.

- Marjaviinit ja ruoka, ohjaajana Markus Maulavirta 26.-28.11.
- Lukijakurssi 5.-7.11.
- Kirkko työyhteisönä 10.-11.11.
- Kirkon historiasta 12.-14.11.
- Ortodoksisia joululauluja 10.-12.12.

Lisätiedot ja muut kurssit netissä. Vuoden 2011 kurssiesite ilmestyy lokakuun puolivälissä – lataa netistä tai tilaa kotiin: www.valamo.fi

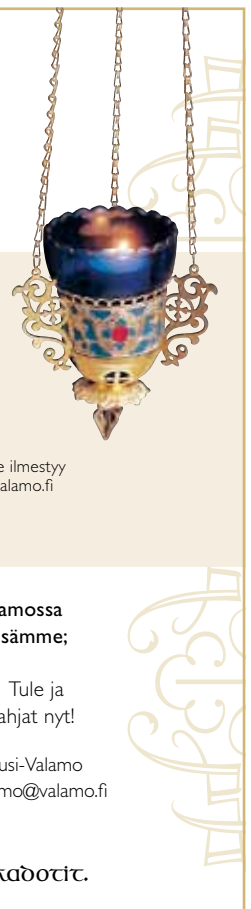
- Joulun täysihoitopaketit nyt myynnissä!

Kirja-ale -20-50 % Valamossa ja Helsingin myymälässämme; Tuohus, Liisankatu 29. Voimassa 15.10.-15.11. Tule ja hanki yksilölliset joululahjat nyt!

Valamontie 42, 79850 Uusi-Valamo
Puh. (017) 570 111, valamo@valamo.fi
www.valamo.fi

Luonamme löydät minä kiireelle kadotit.

Sallikaa lasten tulla

– älkää estäkö heitä

Kanttori
Leena Lomu
antaisi lapsil-
le enemmän
tilaa juma-
lanpalveluk-
sissa.

mukavaa, kun lapsia on kirkossa, mutta toisaalta taas toivotaan, etteivät he olisi siellä häiritsemässä meidän rukoustamme. Sellainen seurakunta, jossa ei ole lapsia, on kuoleva seurakunta.

Jeesus sanoi: ”Sallikaa lasten tulla minun luokseni, älkääkä estäkö heitä. Heidän kaltaistensa on Jumalan valtakunta.” (Luuk.18:16) Tällä sanomalla ei tarkoiteta vain kastetta tai pyhäkerhoa. Lapset ovat puhtaita ajatuksissaan ja teoissaan, he elävät hetkessä eivätkä mieli toisten tekemisiä tai tekemättä jättämissä palveluksen aikana. Lapset ovat rehellisiä ja luontevia, he eivät esitä mitään parempaa tai hurskaampaa.

Jotkut eivät siedä lasten liikkumista

Moni väittää olevansa lapsirakas, mutta kirkossa se aate unohtuu. Onko tämä lähimmäisenrakkautta? Toki kirkossa on myös lapsirakkaita ihmisiä, joita pienten arvaamattomat esitykset lähinnä huvittavat. He voivat jopa nauttia lasten eleistä, kommenteista ja yli kuoron kaikuvas-ta laulusta. Mutta miksi jotkut ihmiset sitten eivät siedä lasten liikkumista tai ääntelyä kirkossa?

Mielestäni tällaisten henkilöiden

kannattaisi jäädä kuuntelemaan radiopalvelusta ja pyytää pappia joskus tuomaan ehtoollista kotiin, niin kuin sairaille tehdään. Tai ainakin tällaisten ihmisten pitäisi katsoa peiliin ja miettiä, miksi he eivät keskity kirkossa rukoukseen, vaan etsivät koko ajan toisista ihmisistä arvostelemisen aihetta. Jos he sanovat, että eivät he voi keskittyä rukoukseen lapsien takia, niin silloin kehotan heitä rukoilemaan enemmän.

Meillä aikuisilla on välillä tunne, että olemme tärkeämpiä kuin lapset, vaikka itse asiassa se on juuri toisin päin. Kirkon tradition mukaan lapset menevät ehtoolliselle ensimmäisenä. Eikö sekin kerro jotain heidän tärkeydestään? Minulle pieni ymmärtämätön ja puolustuskyvytön lapsi on luomakunnan tärkein olento. Yksikään virkamies, ei piispa, ei patriarkka eikä edes presidentti yllä lapsen tärkeyden tasolle. Ei lasta voi pakottaa olemaan paikoillaan. Lapset eivät ole robotteja tai mekaanisia olentoja, jotka toimivat volume-nappia painamalla. Kyllähän niitä rauhallisempia lapsiakin on, ja heihin seurakuntalaiset osaavat suhtautua ystävällisesti, mutta kaikki lapset eivät ole sellaisia, eikä aina voi vedota kasvatukseen tai kotioloihin. Moto-

Viron-venäläinen emigrantti **Aleksander Schmemann**, joka opiskeli Pariisin teologisessa instituutissa toimien myöhemmin opettajana ja rehtorina Vladimirin seminaarissa Yhdysvalloissa, suhtautui lapsiin kuin pyhiin. Hän on sanonut, että lasten melukin kirkossa on pyhää. Valitettavasti tätä ei juurikaan meidän seurakunnissamme käsitetä. Kirkko ei ole saavuttanut lapsiperheiden suosiota, ja usein syyksi sanotaan, ettei koeta oloa tervetulleeksi. Eikö kirkko olekaan yhteinen koti, jonne lapset ovat aina tervetulleita? Kirkossa eletään valheellisesti sanoessamme, että on niin

■ Tämä pieni kuvasarja osoittaa selvästi, että alle kolmevuotiaakin osaa käyttäytyä kirkossa mallikkaasti. ”Daria meni spontaanisti Tihvinän Jumalanäidin ikonin luokse, teki ristinmerkin ja yritti suudella ikonia, mutta kun ei yletynyt, niin haki jakkaran ja sitten antoi pusuja antaumuksella pyhälle äidille”, kertoo Leena Lomu pienestä tyttärestään.

risesti hyvin kehittyneet ja mielikuvitusrikkaat ovat yleensä niitä vilkkaimpia.

Näkyä saat, mutta et kuulua

Lapseni sanoo minulle: ”Äiti, minä haluan kanssasi kirkkoon!”. Kuinka voin sanoa hänelle, että et voi tulla mukaan, kun sinä häiritset siellä? Tai juuri kiellon kuulleelle itkevälle lapselle, että et voi tulla kirkkoon, kun se ei sovi tietyille ihmisille tai et voi tulla kirkkoon, kun minä olen siellä töissä eikä lapsia voi viedä työpaikalle. Kuinka moni lapsi ylipääntään pyytää vanhempiaan ottamaan itsensä mukaan kirkkoon? Kuinka voin kasvattaa lapsia innokkaiksi kirkossa kävijöiksi, jos heihin suhtaudutaan siellä tyylillä: ”Näkyä saat, mutta et kuulua!”?

Täytyisikö joka kerta kirkkoon lähdeettäessä sanoa lapselle, että: ”Ole sitten kiltisti tai en voi ottaa sinua enää mukaan.” Sehän on uhkaus, vaikka vain kauniimmin sanottuna. Onko minun ainoa mahdollisuuteni mennä pienen lapseni kanssa kirkkoon silloin, kun se on tyhjä? Lähes joka seurakunnan työntekijöillä on jossain vaiheessa lapsia, ja tämä sama episodi käydään läpi. Täytyykö tähän ongelmaan aina pyytää paikallisen piispan apua, että he saarnassaan mainitsevat lasten tärkeyden. Jos lapsille ruvetaan järjestämään erillisiä ”lastenpalveluksia”, niin siitä voi tehdä johtopäätöksen, ettei ”normaali” palveluksiin saa tulla. Eivätkä lapset opi käyttäytymään aikuisten toivomalla tavalla, jos he saavat omilla palveluksissa temmeltää vapaammin.

Provosoitukaa mummobyrokratiasta

Vetoan kaikkiin lapsiperheisiin: Nyt joukolla kirkkoon! Opetetaan lapsille heidän paikkansa kirkossa ja ensimmäisten joukossa välittämättä ikävistä katseista tai sanoista. Provosoitukaa tästä mummobyrokratiasta tulemalla aktiivisemmaksi tai tulkaa katsomaan vaikka uteliaisuudesta millaisen kohtelun te saatte lapsienne kanssa. Kirkko on kaikesta huolimatta hyvä paikka ja se voi antaa paljon, jos uskoo siihen ja sen voimaan.

Lapsissa on toivomme ja tulevaisuutemme. Antakaa lapsille mahdollisuus tutustua omaan hengelliseen kotiinsa.

■ Leena Lomu

Pyri sopuun, rakenna rauhaa! (Ps. 34:14)

Jerusalem ja koko Palestiinan patriarkka **Teofilos III** vieraili Suomessa syyskuussa. Ensimmäistä kertaa kirkkomme sai vieraaksi Pyhän maan piispan.

Jerusalem kaupunki on kirkkomme vanhimpiä hengellisiä keskuksia ja Pyhä maa keskeisimpiä pyhiinvaelluspaikkoja. Historiansa aikana alue on ollut lukuisten valloitusten ja taistelujen kenttä, ja edelleen pysyvä rauhantila puuttuu.

Kristinuskon syntysijoilla toimii nykyään 13 kristillistä kirkkokuntaa. Niistä vanhin ja suurin on Jerusalemin patriarkaatti, jonka alaisuuteen kuuluvat Israelin, palestiinalaisalueiden ja Jordanian ortodoksikristityt. Vaikka patriarkaatin hallinto on leimallisesti kreikkalainen, alueen ortodoksit ovat pääasiassa palestiinalaiskristittyjä. Kasvavassa määrin patriarkaatti huolehtii myös venäläisten maahanmuuttajien hengellisestä hyvinvoinnista.

Kristillisyyks rakentuu vahvasti rauhan ja sovinnon perustalle. Synnin seurauksena valitsemme helposti pahan hyvän sijaan ja näemme toiset ihmiset uhkana ja vihollisina elämällemme. Synnin tuoma heikkous estää meitä näkemästä Kristuksen lähimmäisissämme ja ymmärtämästä heidän merkityksensä omalle ja koko luomakunnan pelastukselle.

Vierailunsa aikana Jerusalemin patriarkka Teofilos III painotti Lähi-idän alueen rauhantyössä taistelua vihaa, vihollisuutta ja ennakkoluuloja vastaan. Vain pitkäjänteisen rauhantyön ja sovinnon tekemisen kautta voimme rakentaa pysyvän rauhan, rakastavan yhteyden, Jumalan ja luomakunnan kanssa.

Jokaisen kristityn tehtävänä on toimia rauhan puolesta paikallisesti ja globaalisti. Rauhantyön uranuurtaja **Martti Ahtisaari** sanoo, että rauha on tahdonasia. Pyhän maan ja Lähi-idän kirkkojen historia on esimerkki alueen kolmen uskonnon, islamin, juutalaisuuden ja kristinuskon sekä sen eri kirkkokuntien välisestä rinnakkaiselosta ja vuoropuhelusta. Tyypillistä sille on se, että osapuolet eivät ole antaneet periksi epätoivoiselta tuntuvassa rauhanprosessissa, vaan tahto rauhan ja oikeudenmukaisuuden puolesta elää edelleen voimakkaana.

Vuositain lokakuussa vietettävä ekumeeninen vastuuviikko nostaa tänä vuonna esille rauhantyön. Suomen kristittyinä tahdomme olla mukana rakentamassa koko maailmalle hyvää järjestystä, rauhaa ja pelastusta.

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa **Leo**

Vastuuviikko 2010 – Pyri sopuun, rakenna rauhaa! (Ps. 34:14)
17.–24.10. www.vastuuviikko.fi

Patriarkkojen kesä

Kulunut kesä muistetaan kirkkomme historiassa Joensuun kirkkopäivien ohella myös siitä ennenkuulumattomasta seikasta, että kirkossamme vieraili sen aikana kokonaista kaksi patriarkkaa seurueineen: ensin oma ekumeeninen patriarkkamme **Bartolomeos** ja sitten syyskuun puolella mutta vielä kesäisten säiden vallitessa Jerusalemin patriarkka **Teofilos III**.

Molemmille patriarkoille kaittävineen on yhteistä se, että he elävät vähemmistöinä eikristittyjen keskellä. Virallisesti heidän asemansa on turvattu, mutta alueidensa monenlaisten ääri liikkeiden keskellä he ovat kuitenkin jatkuvassa vaarassa tai sanoisimmeko epävarmuuden tilassa. Meidänkin kirkkomme elää vähemmistönä, mutta kuinka erilaisessa tilanteessa! Meitä voidaan kutsua hemmotelluksi vähemmistöksi.

Patriarkka Bartolomeos on meille tuttu monilta Suomen-vierailuiltaan ja suomalaisten vastavierailuilta. Patriarkka Teofilos taas vieraili ensimmäistä kertaa Suomessa ja oli samalla ensimmäinen Jerusalemin kirkon päämies, joka on koskaan käynyt maassamme. Apostoli Jaakobista, Herran veljestä, lasket-

■ Patriarkka Bartolomeos

■ Jerusalemin patriarkka Teofilos III

tuna hän on Jerusalemin kirkon 141. johtaja. Jerusalemissa on apostolien ajoista lähtien aina asunut kristittyjä.

Jerusalemin piispoille ja papistolle on ominaista, että vaikka he ovatkin suureksi osaksi syntyperältään kreikkalaisia, useimmat ovat tulleet Jerusalemiin Pyhän ristin kirkolliseen kouluun jo 12–14-vuotiaana kreikkalaisen ala-asteen käytyään. Koulussa he oppivat muun muassa arabiaa. Niin patriarkka-

kin, joka tuli sinne 12-vuotiaana monilapsisesta perheestä Peloponnesokselta. Lahjakkaat oppilaat lähetetään sitten opiskelemaan teologiaa Kreikkaan, ja varsin monet, kuten patriarkka itse, ovat harjoittaneet jatko-opintoja Euroopan tai Amerikan yliopistoissa.

Jerusalemin patriarkka on Pyhän haudan veljestön igumeni, johon veljestöön kuuluvat patriarkaatin muut piispat ja munkkipapisto. Hän kokee itsensä munkiksi. Myös ekumeeninen patriarkka kutsuu joskus patriarkaatin keskusta vanhalla nimellä ”Suuri luostari”. Hänkin on organisoinut patriarkaatin elämää luostarimaiseen suuntaan. Ei ihme, että molemmat patriarkat tuntuivat pitävän vierailuja luostareissamme matkansa kohokohtina.

Suomen vierailullaan patriarkka Teofilos toimitti kolme liturgiaa. Pyhä eukaristia on keskeisellä sijalla hänen elämässään, ja se näkyi myös hänen keskittyneestä ja hartaasta toimitustavastaan. Hänessä syvä hengellisyys yhdistyy laajoihin tietoihin ja näkemyksiin. Ihmeen hyvin patriarkka ymmärsi suomalaista maailmaa. Kun tätä ihmeteltiin, hän totesi, että siellä missä hän elää, täytyy aina olla tuntosarvet toiminnassa. Näitä samoja herkkiä tuntosarvia hän käytti eläytyessään meidän suomalaisen ajatustapaamme. Suomen luonto teki hänen vaikutuksen, ja hän jopa epäili, että Edenin puutarha oli sijainnut täällä! Patriarkka Bartolomeos taas nautti hyttysistä huolimatta metsäkävelyistä luostarien alueilla.

Ortodokseina voimme olla kiitollisia siitä, että Jumala on antanut maailmanlaajuiselle ortodoksille kirkollemme tällaisia karismaattisia johtajia.

■ Nunna Kristoduli

Pyhiinvaelluksella Tverin luostareissa ja karjalaiskylissä

KUVAT: SEIJA VÄRE

■ Igumenia Evpraksian toivomuksesta Orshan luostarin laiturirantaan rakennettiin huvimajan sijaan pyhälle Nikolaokselle omistettu tsasouna.

Rovasti **Veikko Purmonen** oli heinäkuun lopulla hengellisenä matkanjohtajana pyhiinvaelluksella, joka suuntautui Venäjällä Tverin alueella sijaitseviin luostareihin ja karjalaisiin kyliin.

Tukikohtana matkallamme oli suomalaissyntyisen äiti **Julianan** johtama Pyhän Katariinan luostari, josta käsin teimme tutustumismatkoja muihin luostareihin ja kirkkoihin sekä tverinkarjalaisiin kulttuurikohteisiin.

Edellisen kerran olin ollut vastaanvastaajalla pyhiinvaelluksella vuonna 2003, jolloin saatoin nähdä, miten suurella antaumuksella Tverissä on omistauduttu sekä aineelliseen että henkiseen jälleenrakentamiseen. Tuo jälleenrakennustyö jatkuu edelleen. Eräät hankkeet ovat jo toteutuneet, joitakin suunnitelmia ei ole vielä onnistuttu viemään päätökseen.

Pyhän Katariinan luostarin pääkirkko kellotorneineen on jo remontoitu, joidenkin muiden rakennusten kunnostaminen on parhaillaan käynnissä. Suunniteltua vanhainkotiä ei varsinaisesti vielä ole saatu perustetuksi, mutta luostariin on otettu jo lukuisia vanhuksia, joiden hoidosta sisaret ovat sitoutuneet huolehtimaan. Uusina työmuotoina on aloitettu pyhäkoulun pitäminen lapsille ja nelivuotisten teologisten kurssien järjestäminen aikuisille.

Igumenia Julianan taustasta johtuen luostarissa käy erityisen runsaasti suomalaisia pyhiinvaeltajia. Juliana sanoo, että vastaisuudessa heidät otetaan vastaan mielellään. Heinolasta koitoisin oleva Juliana, alkuperäiseltä nimeeltään Kirsi Ritoniemi, on liittynyt ortodoksiseen kirkkoon opiskellessaan kirkkoslaavia ja venäjää Moskovan yliopistossa. Tuolloin hän omaksui ortodoksisen uskon, vihkiytyi myöhemmin nunnaksi ja tuli nimitetyksi luostarin johtajaksi.

Igumenia Juliana vakuuttaa, että jokainen, joka tulee luostariin murheiden painamana, saa sieltä hengellistä tukea ja rukouksellista apua. Luostarin perustehtävä nimenomaan on rukous ja yhteinen jumalanpalvelus. Sisaret uskovat, että niin kauan kuin on luostareita ja kirkkoja, niin kauan kuin rukoukset palavat, Herra antaa uskovalle kansalle siunauksensa.

Käynti Orshan luostarissa

Pyhän Katariinan luostari on alkuaan ollut Tverin kaupungista parinkymmenen kilometrin päässä sijaitsevan Kristuksen taivaaseen astumiselle pyhitetyn Orshan luostarin ”podvorie” eli edustusto. Vasta vuonna 1996 hiippakunnan piispan, arkkipiispa **Viktorin** päätöksellä edustustosta tuli itsenäinen luostari, jonka johtajaksi Juliana nimitettiin.

Julianan johdolla vierailimme Or-

■ Orshan luostarin pyhälle Nikolaokselle omistettu laiturisäsouna on suosittu kastekirkko.

shan luostarissa ja sen lähetyksillä sijaitsevassa luostarin suojelijan pyhittäjä Savvatin kilvoitteluluolassa sekä sen yhteydessä olevalla pyhällä lähteellä, jossa saimme pyhitetyn veden välittämän siunauksen. 1300-luvulla perustettu alkuaan munkkiluostarina toiminut yhteisö muutettiin naisluostariksi 1900-luvun alkupuolella.

Neuvostovallan aikana luostari oli suljettuna, mutta avattiin uudelleen vuonna 1992, jolloin Juliana nimitettiin igumeniaksi. Hänen johdolla aloitettiin jälleenrakennustyö. Hänen siirryttyään Katariinan luostarin johtajaksi vuodesta 1996 alkaen jälleenrakennustyötä on jatkanut uusi igumenia, äiti **Eupraksia**.

Vastavalmistuneen Kristuksen taivaaseen astumisen kirkon lisäksi luostarissa on kaksi tsasounaa, joista toinen on pyhitetty Johannes Kastajalle ja toinen pyhälle Nikolaokselle. Joen rannassa venelaiturin päädyssä sijaitseva Nikolaoksen tsasouna on venäläisen yksityishenkilön kustantama. Sisaret kertoivat, että hän kävi usein luostarissa suurella veneellään, mutta valitteli, että veneen maihin vetäminen oli hankalaa. Siksi hän pyysi lupaa laiturin ja sen päätyyn suunnitellun huvimajan rakentamiseen. Igumenia antoi luvan, mutta ehdotti, et-

■ Suomalaisyyntynen Pyhän Katariinan luostarin igumenia Juliana luostarin pääkirkossa.

tä huvimajan sijaan rakennettaisiin tsasouna. Tällä tavalla laiturirantaan saatiin suosituksi kastepaikaksi tullut Pyhän Nikolaoksen tsasouna.

Orshan luostari ylläpitää orpokotia ja tyttöjen koulua, jossa on noin 30 oppilasta. He olivat päässeet etelään meren rannalle lomaa viettämään. Vain yksi kaksivuotias tyttö sai jäädä luostariin. Sisaret kertoivat, että tyttö osallistuu säännöllisesti jumalanpalveluksiin ja on jo oppinut kaikki liturgian laulut ulko- muistista laulamaan.

Edellä mainittujen luostareiden lisäksi pyhiinvaelluksemme kohteina olivat eräät Tverin kaupungin kirkot ja Kristuksen syntymälle pyhitetty naisluostari sekä noin 130 kilometrin päässä Tveristä sijaitseva Kashinin luostari, jonne nyt ensimmäistä kertaa otettiin vastaan suomalaisia pyhiinvaeltajia. Aterian yhteydessä lauloimme nimipäivää viettäneelle igumenia **Varvaralle** monia armorikkaita vuosia, ja aterian jälkeen kävimme vuosi sitten edesmenneen edellisen igumenian **Stefanidan** haudalla, jossa rukoilimme hänelle iankaikista muistoa.

Luostarin johtajan velvollisuuksien lisäksi nykyisellä igumenialla Varvaralla on kuuliaisuustehtävänä kirkonkellon soitto, jonka hän on oppinut igume-

nia Julianan ohjauksessa. Hän antoi pyhiinvaeltajille näytteen soittotaidostaan. Seuraavalla matkallaan pyhiinvaeltajat lupasivat tuoda hänelle lahjaksi kuulo-suojaimet.

Tverinkarjalaisten vieraina

Pyhiinvaelluksemme kahtena viimeisenä päivänä tutustuimme tverinkarjalaisten kirkolliseen elämään ja kulttuuri-kohteisiin. Lihoslavlın kaupungissa kävimme karjalaisten historiaa ja kansanperinnettä esittelevässä museossa ja vierailimme Vasilkin kylässä tverinkarjalaisen runoilijan **Stanislav Tarasovin** kodissa. Pari vuotta sitten julkaistiin Tarasovin karjalan- ja venäjänkielinen runokokoelma ”Oma randa”, jonka sain häneltä omistuskirjoituksella varustettuna.

Tarasovin runoteos kertoo paljon kokeneen karjalaisen kansanmiehen elämänilofilosofiasta. Kirjan esipuheessa Tverin yliopiston opettaja ilmaisee ilon siitä, että kansan keskellä on vielä ihmisiä, jotka vaikeuksista ja arkipäivän turhuuksista huolimatta ovat säilyttäneet sielun

vannut lahjoittaa kirkonkellot. Niitä vielä odotellaan.

Pyhiinvaelluksemme hengelliseksi kohokohdaksi muodostui vierailu Kozlovon karjalaiskylässä, jonka kirjastossa pidetyssä tilaisuudessa musiikkiohjelman lomassa kerrottiin tverinkarjalaisten historiasta ja nykyisestä tilanteesta. Tilaisuuden jälkeen matkalaiset majoitettiin karjalaisperheisiin, joissa oli tilaisuus saunomiseen ja perinteisestä vieraanvaraisuudesta nauttimiseen.

Itselläni oli ilo majoilla seurakunnan esimiehen, isä **Dimitri Lihatsevin** pappilassa. Sekä isä Dimitri että hänen vaimonsa **Maria** ovat syntyneet ja kasvaneet Moskovassa, mutta he pyysivät päästä työhön maaseudulle, jossa lasten kasvatus sujui helpommin. Heille on nyt siunautunut viisi lasta, joiden opetuksesta Moskovon yliopistosta valmistunut maatuska Maria huolehtii. Kylän koulussa käydään vain tentit suorittamassa.

Papin työstä isä Dimitrille ei makseta varsinaista säännöllistä palkkaa, joten perheen toimeentulo on ansaittava muulla tavalla. Pääasiallinen tulonlähde on karjanhoito. Tällä hetkellä pappilan navetassa on kymmenen lehmää.

Seuraavana aamuna, pyhiinvaelluksemme viimeisenä päivänä, kokoontuttiin kylän vastavalmistuneeseen pappismarttyyri Aleksei Kozlovolaiselle pyhitettyyn kirkkoon rukouspalvelukseen. Vuonna 2000 kanonisoitu pappismarttyyri Aleksei oli viimeinen neuvostovalan aikainen seurakunnan esimies. Hän kärsi marttyyrikuoleman Stalinin toimeenpanemissa vainoissa vuonna 1937. Sen jälkeen seurakunta oli lakkautettuna, kunnes neuvostovalan romahdettua seurakunnallinen työ voitiin käynnistää uudelleen.

Rukouspalveluksen jälkeen pidettiin puheita ja vaihdettiin kuulumisia puolin ja toisin. Isä Dimitri muisteli vierailuaan

Helsingin seurakunnassa tverinkarjalaisten delegaation mukana vuonna 2006. Hän kertoi myös pappismarttyyri Alekseista, jonka isä oli venäläinen ja äiti tverinkarjalainen. Niinpä jo lapsuudessaan Aleksei oppi karjalan kielen. ”Hän on edelleen seurakunnan esimies, minä olen hänen edustajansa ja jatkan hänen työtään”, totesi isä Dimitri.

Uskon, että tämä vierailu lujitti hengellistä yhteyttä suomalaisten ortodoksinen ja Kozlovon seurakunnan välillä. Voi vain toivoa, että yhteydenpito jatkuu ja vahvistuu entisestään.

Tverinkarjalaisten kulttuurifestivaali

Rukouspalveluksen jälkeen pyhiinvaellus jatkui Lihoslavlın kaupunkiin, jossa osallistuimme tverinkarjalaisten kansallisen kulttuuriautonomian hallinnon järjestämään karjalaiseen kulttuurifestivaaliin. Juhlanäyttelyssä esiteltiin karjalaista käsityötaitoa ja muita kulttuuriperinteitä. Itse juhlan ohjelmassa puheiden lomassa oli karjalaista perinnumusiikkia ja kansantansseja.

Kaupungin suuri juhlasali oli ääriin myöten täynnä iloista ja värikkästä pukeutunutta karjalaista väkeä. Festivaaliin osallistui edustajia myös Venäjän Karjalasta ja muun muassa Marin tasavallasta. Pyhiinvaeltajaryhmämme otettiin vastaan Suomen karjalaisten edustajina ja kutsuttiin festivaalin päätteeksi aluehallinnon päämiehen tarjoamalle juhla-aterialle.

Osallistuminen festivaaliin ja vierailut kulttuuri-kohteisiin vahvistivat uskoa karjalaisuuden valoisaan tulevaisuuteen. Tverinkarjalaisten historia on eräänlainen sankaritarina. Satojen vuosien ajan tämä venäläisen väestön keskellä elänyt pieni vähemmistö on säilyttänyt omaleimaisuutensa ja elinvoimaisuutensa.

■ Isä **Veikko Purmonen**

SEIJÄ VÄRE

■ Kozlovon karjalaiskylän vastavalmistuneessa pappismarttyyri Aleksei Kozlovolaiselle pyhitetyssä kirkossa seurakunnan esimies Dimitri Lihatsev ja isä Veikko Purmonen toimittivat rukouspalveluksen. Palveluksen jälkeen pidettiin puheita ja vaihdettiin muistolahjoja. Kirkon sisustaminen on vielä kesken, ikonostaasia vielä odotellaan.

puhtauden ja kyvyn nähdä kauneutta maailmassa, kyvyn arvostaa elämää kaikissa sen ilmiöissä ja kyvyn puhua niistä runouden kielellä.

Stanislav Tarasov kertoi meille omasta elämästään sekä sukunsa ja kotikylänsä vaiheista. Hän esitteli myös hiljattain valmistuneen pyhälle Nikolaokselle pyhitetyn tsasounan, johon arkkipiispa **Leo** oli kylässä vieraillessaan lu-

Ompellemme kirkkotekstiilejä sekä liturgisia asusteita mittatilaustyönä.

p. 0400 998 883

Lappeenrannan kirkkoväelle oma juhlapuku

Muutama vuosi sitten Lappeenrannan Tiistaiseura teki retken Taipaleen seurakuntaan. Siellä matkalaisille esiteltiin Taipaleen puku, jonka paikalliset taitajat olivat suunnitelleet seurakunnan naisten kirkkopuvuksi. Tuosta matkasta jäi kytemään ajatus Lappeenrannan kirkkoväen omasta puvusta.

KAUKO PUSSINEN

Puvun suunnittelu muuttui konkreettiseksi huhtikuussa 2008, kun suunnittelutoimikunta kutsuttiin ensi kertaa koolle. Mukana olivat **Lea Soiniola, Seija Patronen, Kaija Kivensalo** sekä **Kirsi Rovio** ja myöhemmin **Liisa Tynkkynen** seurakunnasta sekä **Marina Kellokumpu** Etelä-Karjalan museolta.

Suunnittelun perusajatuksiksi kiteytyi seurakunnan varhaisvaiheet ja 1700-luvun Lappeenrannan kaupunkilaisen puvunparsa. Mallivaihtoehtoista useiden pohdintojen jälkeen päädyttiin kokeilemaan hameen ja liivin yhdistelmää, josta ensimmäinen mallihame ommeltiin kevään 2008 aikana. Saman vuoden syksyllä alkoi hameen ja liivin yhdistelmä olla muotoutumassa, ja seuraavan vuoden keväällä jo kaikki yksityiskohdat alkoivat olla kohdallaan. Samalla puvun väri vaihtoehtoista oli päädytty vaaleahkoon siniseen ja purppuraan. Värit toistavat Neitsyt Marian ikonografisia värejä hieman himmeämmässä muodossa ja ovat valitut oman kirkkomme suojelijan, Jumalanäidin, muistoksi ja kunniaksi.

Samanaikaisesti mallin suunnittelun kanssa kartoitettiin erilaisia kangasvaihtoehtoja. Eri kangasnäytteistä päädyttiin valitsemaan tuupovaaralaisen **Hannele Rusi-**

lan kutoma villakangas, jossa on sininen loimi ja purppurainen kude. Pomi-sidoksen ansiosta kangas on näyttävän näköinen molemmilta puoliltaan. Hannele Rusilan kutomasta koekankaasta ja luonnonsilkkisestä, vaalean purppuran värisestä puserokankaasta Seija Patronen ompeli mallipuvun. Mallipuku esiteltiin Tiistaiseurassa lokakuussa 2009 ja se sai heti innostuneen vastaanoton.

Vuoden 2010 alussa aloitettiin puvun ompeleminen, mukana kursilla olivat ohjaajana Seija Patronen sekä kymmenkunta itselleen pukua valmistavaa harrastajaa. Isä **Mauri Patronen** aloitti ensimmäisen ompelekerran rukoushetkellä ja siunasi siten projektin.

Puvun valmistusaikana ideoitiin somisteeksi huivi ylimääräkankaista. Reunoihin ommeltiin helmikoristeet. Samoin koristeltiin helmikoristein pieni, vyötärölle solmittava kukkaro.

Koruksi pukuun valittiin nuoren kivi- ja korualan ammattilaisen **Ivory Wimmin** suunnittelema moderni versio muinaisesta Kauskilan rististä. Koru on hopeinen, ja ristissä olevan nelikulmion keskellä on tummanpunainen granaattikivi.

Puvun valmistajaisia kurssilaiset viettivät 22.5. Varsinaisen juhlan päätöksensä koko projekti sai 9. lokakuuta, kun Pokrovan kirkkomme juhli 225-vuotista olemassaoloaan. Juhlan aattona julkisesti esiteltiin pukukokonaisuus kirkkoväelle. Tulevaisuus näyttää, miten puku otetaan laajemmin vastaan ja käyttöön. Projektissa mukana olleiden toivomus ainakin on, että seurakuntalaiset ottaisivat pokrovanpuvun omakseen, käytösasuksi kirkollisissa tilaisuuksissa.

■ **Kaija Kivensalo**

Ortodoksi-senioreille vuokra-asuntoja Helsingin Hermanniin

Venäläinen Hyväntekeväisyysyhdistys Suomessa r.y. rakennuttaa 23 asunnon vuokrataloa Rialtonkuja 4:ään.

Talon virallinen nimi on Senioritalo Helsingin Vera As. Oy. Asunnot on tarkoitettu ensisijaisesti 65 vuotta täyttäneille ortodokseille tai venäjänkielisille henkilöille.

Talon rakentaminen on aloitettu joulukuussa 2009 ja asukkaat voivat muuttaa asuntoihin vuoden 2011 alussa.

Helsingin kaupungin asuntotuotantotoimisto (ATT) hoitaa talon rakennuttaja-tehtävät. Pääurakoitsijana toimii Skanska talonrakennus Oy.

Rakennus on 6-kerroksinen, joista 2-5 kerrokset varattu asumiselle, alin- ja ylin kerrokset toimivat harrastus-, kokous- ja saunatiloina.

Huoneistotyyppit

- 11 kpl 1h, tk/kk, 34-41 m²
- 8 kpl 2h, k, 54 m²
- 4 kpl 3h, k, 61 m²

Asunnoissa lasitetut parvekkeet ja liikkumista helpottavat kylpyhuone- ja oviratkaisut.

Talossa taltioivat sisäänkäyntiä turvakamerat ja asukkailla, niin halutessaan, on mahdollisuus liittyä 24-h ranneke-/turvpuhelinjärjestelmään, joka toimii koko talon alueella. Autoilevat asukkaat voivat vuokrata myös autohalli- tai sähköpaikan talon lähietäisyydeltä.

Naapuritalossa toimii Helenan vanhainkoti, jossa ortodoksinen kotikirkko.

Lisätietoja

Yrjö Pugin, AsOyn hallituksen puheenjohtaja
puh. 0400 478 903
Vladimir Hramoff, AsOyn isännöitsijä
puh. 0500 430 773

Hallitus

Ristisaatto

Korpiselän kirkolle

KUVAT: RIITTA MIRONOFF

■ Litania Korpiselän kalmistolla, isä Vesa Takala (oik.) ja yli diakoni Paavo Kokotti.

Luantai 15. toukuuta oli minulle ja vaimolleni monessa mielessä merkittävä päivä. Päätimme juhlistaa hääpäiväämme hieman poikkeuksellisesti eli lähdimme Korpiselkä seura ry:n järjestämälle pyhiinvaellusmatkalle sukuni synnyinsijoille Korpiselkään. Juhlapäivässä olisi ollut jo sinänsä mielenliikutusta tarpeeksi, mutta ajatus siitä, että ensimmäistä kertaa elämässäni matkustan rajantakaiseen Karjalaan, verotti yöniani muutaman tunnin. Miltä tuntuisi käyskennellä samoissa maisemissa kuin ne ihmiset, jotka ovat enää vain muistoissa tai haalistuneissa valokuvissa vanhassa valokuva-albumissani?

Lähdimme matkaan Iisalmesta aamulla auringon paistaessa lämpimästi. Meitä pimeään Pohjolan asukkaita

ihmetyttävä helleaalto oli tullut Suomeen. Tulimme huomaamaan, että linja-autossa todellakin tarkeni sen nelisen tuntia, minkä ajoimme kohti rajanylityspaikkaamme Ruhovaaraa. Matka meni kuitenkin kuin siivillä kuunnelen Korpiselkä-seuralaisten matkakertomuksia ja muistoja Karjalasta. Monenlaisia kommelluksia oli sattunut mitä varhaisimmista reissuista oli kyse. Odotin itsekin jännityksellä rajanylitystä.

Ruhovaarassa meitä vastassa oli Ilomantsin seurakuntalaisia, kaitsijanaan isä **Vesa Takala**. Hän ja yli diakoni **Paavo Kokotti** ottivat meidät vastaan linja-autosta purkautuessamme. Meitä oli yhteensä yli kuusikymmentä ristisaattoon osallistujaa. Molempien valtioiden rajamiehet olivat paikalla ja tarkastivat ripeästi passimme

sekä ohjeistivat meitä muutamalla sanalla, miten rajan takana asiat tulevat hoitumaan. Eikä niissä ohjeissa ollut mitään, mikä olisi sotinut maalaisjärkeä vastaan. Turhaan pelkäsini byrokratiaa, monien tuntien hässäkkää rajalla tai jyrkkiä sääntöjä esimerkiksi

■ Korpiselän Pyhän Nikolaoksen kirkko.

valokuvauksen suhteen. Hyvin pian olimme järjestäytyneinä ristisaattoa varten ikoneinemme ja lippuinemme. Isä Vesa aiheellisesti muistutti, että kyseessä on ristisaatto, siis palvelus eikä mikään kotiseutumatka, jonka jälkeen lähdimme kävelemään kohti rajapuomia.

En voinut välttää ajatusta rajan yli kävellessäni, että sodan aikana tällä alueella jakeilivat aseet kuolemaa. Nyt marssimme Karjalaan seuraten aseista vahvinta, eläväksi tekevää ristiä. Ristillä olemme saavuttaneet voiton kuolemasta. Helteistä hiekkatietä matkatessamme lauloimme rukouspalveluksen Kristukselle ja pyhälle Nikolaokselle, jolle Korpiselän kirkko on pyhitetty. Tien vieressä ollut kivi sai toimia evankeliumin (Joh. 14:10–21) lukukorokkeena isä Vesalle. Jatkoimme matkaa, ja pian Korpiselän kirkon ylväs kellotorni alkoi näkyä puitten takaa kuin unenomaisena näkynä. Täytyy tunnustaa, että tällä kohtaa rukoukseni keskeytyi ja mieleni valtasi jokin käsittämätön nostalgian värittävä kaiho. Vaikkei minulla tietenkään ole mitään muuta kiinnekohtaa tähän paikkaan, kuin mitä olen lapsuudessani kuullut niiltä, jotka ovat jo pitkään olleet tuonilmaisissa.

Vaikka ajatukseni harhailivatkin aivan muussa kuin ristisaatossa, niin jotkut rukoukseni näyttivät menneen perille. Saimme luvan Venäjän rajamiehiltä jatkaa matkaamme Korpiselän kalmistoon. Sinne eivät olleet

aiemmin Korpiselän kirkolla vierailleet välttämättä päässeet. Koko alue oli vahvojen piikkilanka-aitojen ympäröimä, mutta tällä kertaa portti aukesi ristimme edessä. Piikkilankaportilla kuuntelimme taas evankeliumia (Matt. 7:12–21).

Korpiselän kirkonkylässä on ortodoksinen ja luterilainen hautausmaa vierekkäin. Jos nyt sellaisesta voi enää puhua, sillä hävitys oli käynyt tämän viimeisen leposijan yli. Maastossa oli katkottuja ristejä, runneltuja hautoja, kaatuneita hautakiviä. Oli siellä pari kiveä vielä pystyssäkin. Jälkeenpäin paikalle pystytetty ristin äärellä pidettiin litanian. Tulen varmasti muistamaan tuon rukouspalveluksen kauneuden loppuikänä, koska se oli siinä tilanteessa omiaan korostamaan taivaan vallan ikuisuutta ja maallisten rakennelmien ajallista rajallisuutta. Olisin tietysti suonut, että viimeiset leposijat olisi jätetty hävitykseltä rauhaan, mutta aina ei voi voittaa. En halua sanoa, että sodassa, mutta rauhanneuvotteluiden alueluovutuksissa.

Palasimme takaisin kirkolle toimittaen loppuosan rukouspalveluksesta pyhälle Nikolaokselle sekä laulaen muutaman veisun Jumalansynnyttäjälle. Korpiselän kirkko oli vielä pystyssä, mutta huonossa kunnossa. Toinen torneista oli luhistunut maahan eikä kirkkoon saanut muutenkaan mennä sisälle kuin varovasti eteiseen. Silti tämä raunioitunut puukirkko todisti meille sitä, että vaikka ihmisten rakentamat temppelit tuhoutuvat, rukous ei vaikene. Olimme palanneet palvelemaan Jumalaa tämän jo vaienneen pyhätön luo. Lauloimme kirkon edessä temppelein troparin sekä kevätmuikkulan päivän tekstin. Viereisellä sankarihautaus-

maalla taas litanian. Sitten olikin ruokailun aika.

Voi todeta, että meitä suorastaan hemmotteli ruualla Piispallinen pitopalvelu eli PIPIPA. Maukas kanakeitto teki kauppansa, ja vapaaehtoinen ruokamaksu meni Simon Kyreneläisen seuralle ristisaattojen järjestelykulojen kattamiseen. Juotiin kahvit, ja sitten huhu oli näköjään levinnyt hääpäivästämme. Kuuntelimme isä Vesan edessä ensin monien vuosien toivotuksen, jonka jälkeen venäläiset rajavartijat yllyttivät meitä riehakkaasti huudellen muunkinlaiseen rakkautemme todentamiseen kameroiden edessä. Ja ei niitä kuvia meinattu saada millään otettua, aina piti poseerata uudelleen! Karjalaiset kun kokoontuvat, niin silloin riemuitaan. Samaa todensi **Teuvo Jetsun** esittämä karjalankielinen laulu, jossa kerrottiin että kanteleeseen tartutaan, itketti tai nauratti.

Ruokailun jälkeen oli mahdollisuus katsella hie-man ympärilleen. Eipä siellä paljoa ihmeteltävää enää ollut. Kivijalkoja, maakellari, rappusten jäänteitä metsittyneessä maisemassa. Lähdimme ristisaatossa takaisin kohti rajanylityspaikkaa. Toimitimme rukouspalvelun Jumalansynnyttäjälle, ja rajalla lauloimme rajamiehille mo-

nien vuosien toivotuksen. Paluumatkalla isä Vesa esitteli meille vielä Tuupovaaran mielenkiintoisen rukoushuoneen. Tila oli entinen pankin konttori! En ollut ennen nähnyt ikoneita pankkiholvin ovelta. Mietin, että niinhän Kristuskin kaatoi rahanvaihtajien pöydät, nyt konttorissa ei enää kunnioiteta rahan valtaa vaan palvellaan kolmiyhdistä Jumalaa. Poik-

■ Ristisaatto järjestäytyy rajanylitystä varten.

kesimme myös Hoilolan kirkossa, josta mieleen jäivät paikallisen mestarin, **Antero Salosen** tekemät puuleikkaukset.

Ristisaattomme rukouspalveluksista mainitsen tässä vielä, että ne toimitettiin lyhentämättöminä samalla kaavalla kuin Valamon luostarissa, laajennukset olivat erityisesti ektenioihin lisättäviä rukouksia matkalle lähettäessä sekä kiitosrukouksia.

Palatessani olinkin hyvin kiitollinen, että sain osallistua tälle pyhiinvaellukselle.

■ **Marko Mironoff**

Pohjois-Karjalan Aikuisopisto

JOHTAMINEN SEURAKUNTATYÖSSÄ

Koulutus kirkon esimiehille

Koulutus valmistaa johtamisen erikoisammattitutkintoon ja toteutetaan Joensuussa sekä Helsingissä.

Koulutus alkaa 14.2.2011 ja kestää kaksi vuotta.

Koulutuksen kohderyhmänä ovat esimiestyössä toimivat papit ja kanttorit. Koulutuksen sisältö vastaa erityisesti seurakunnan esimiesten haasteisiin. Teemoja ovat mm.

- seurakunta johtamisympäristönä
- seurakunnan johtaminen ja kehittäminen
- kirkko ja mamma
- kirkkoisat ja uutuus
- kirkon vastuu työnantajana
- laatu ja johtaminen kirkon työssä

Koulutus toteutetaan yhteistyössä Pohjois-Karjalan Aikuisopiston ja Ortodoksisen seminaarin kanssa.

Koulutus on muuten maksuton, tutkintomaksu 50,50 €/hlö. Ilmoittautuminen koulutukseen 14.1.2011 mennessä sähköpostilla pertti.jyrkonen@pkky.fi

Lisätietoja:
 Kouluttaja Pertti Jyrkonen
 p. 013 244 2312 tai
 sähköpostitse
pertti.jyrkonen@pkky.fi

Pohjois-Karjalan Aikuisopisto
 Kaislakatu 3, PL 199, 80101 Joensuu
 puh. 013 244 200

Hyvinkääläisten pyhissä käynti

Pyhän Johannes Kastajan luostarissa

KUVAT: MIKKO JUNES

■ Pyhittäjä Siluan Athosvuorelaisen elämänvaiheet on kuvattu luostarin trapesan seinälle, ja niitä esittelee vieraille sisar Tekla Kreikasta.

Hyvinkään Tiistaiseura järjesti kuusi päivää kestäneen matkan Pyhän Johannes Kastajan luostariin, Englantiin, kesäkuun alussa. Matkalle osallistui 12 henkeä Hyvinkään kirkon piiristä. Suurempaa ryhmää luostari ei voinut ottaa vastaan, jotta tilaa olisi muillekin eri puolilta maailmaa pyhiin tuleville.

Pyhiinvaeltajaa merkitsevä kreikankielinen sana proskinesis (kunnioitus) tulee verbistä proskineo, joka tarkoittaa ”polvistun osoittamaan kunnioitusta”. Pyhiinvaelluksen tulisi siis olla muutakin kuin kulkemista, joten luontevampaa on puhua pyhissä käynnistä. Matkamme pyhiin alkoi matkanjohtajamme isä **Mikael Sundkvistin** toimittamalla rukouspalveluksella.

Essexiin saavuimme niin, että ehdimme luostarin iltarukouksiin. Kyseessä oli Jeesuksen rukouspalvelus. Myös seuraava päivä alkoi Jeesuksen rukouksella. Näin tapahtuu lähes poikkeuksetta joka arkipäivä tässä luostarissa; päivä alkaa ja päättyy rukouksiin ”Herra Jeesus Kristus, Jumalan Poika, armahda meitä”. Arkipiispa Paavali toi kyseisen rukouspalveluksen Suomeen juuri täältä.

Puoli vuosisataa rukouselämää

Pyhän Johannes Kastajan luostarin perusti venäläissyntyinen isä **Sofroni Saharov** 50 vuotta sitten. Alku oli materiaalisesti köyhää sekä

henkisesti ja hengellisesti koettelevaa, sillä paikalliset ihmiset luulivat luostarin väen olevan neuvostovakoojia; elettiinhan suurvaltojen välisen kylmän sodan aikaa. Tämä oli isä Sofronille yllätys ja kiusallinen asia, sillä hän oli halunnut vain rauhallisen paikan, jossa rukoilla ja palvella Jumalaa. Myöskään ortodoksisuus ei ollut tuohon aikaan kovin tunnettua anglikaanisessa ympäristössä. Aikanaan ennakkoluulot kuitenkin hälvenivät.

Tänään luostarin suhteet ympäristöön ja

yhteiskuntaan ovat hyvät, ja luostari on kaikin puolin kunnossa. Yhtenä esimerkkinä tästä on luostarin läheisyydessä sijaitseva, vuonna 1140 rakennettu Kaikkien pyhien kirkko. Muutama vuosikymmen sitten kirkkorakennus jäi pois anglikaanien käytöstä, ja anglikaaninen kirkko myi sen yhdellä punnalla luostarin kunnostettavaksi.

Kunnioituksesta ympäristön asukkaita kohtaan rakennusta on muutettu ortodoksiseksi pyhäkäksi hyvin hienovaraisesti. Luostari katsoi, että koska kirkko on aikanaan vihitty katoliseen käyttöön, sitä ei tarvitse vihkiä uudelleen. Paikallinen väestö on tyytyväinen, että kirkko on luostarin hallussa ja viikoittaisessa jumalanpalveluskäytössä.

Pyhittäjä Siluanin hengessä

Arkkimandriitta Sofronin oppi-isä, pyhittäjä **Siluan Athosvuorelainen** (k. 1938), on hengellisesti läsnä Essexin luostarissa. Yhdessä trapesan huoneessa on kuvattu seinämaalauksin pyhittäjän monivaiheinen elämä, ja luostarista löytyy myös hänen reliikkinsä eli pyhänjään-nöksensä.

Pyhän Johannes Kastajan luostarissa on kilvoittelijoita 16 eri maasta, kymmenen munkkia ja 28 nunnaa. Kyseessä on yhteisluostari, jossa veljestö ja sisaristo asuu erillään, mutta rukoilee, työskentelee ja aterioi yhdessä. Konstantinopolin patriarkaatin alaisuudessa toimivan luostarin kansainvälisyys tulee selkeästi ilmi jumalanpalveluksissa, joissa käytetään useita eri kieliä; vierailumme aikana myös suomea.

Essexin ilmapiiri tuntuu hyvin avoimelta ja luostarissa olo kotoisalta. Pyhissä kävijä pääsee helposti puheisiin veljien ja sisarten kanssa ja jotkut heistä jopa aloittavat keskustelun. Kotoista ilmapiiriä lisää se, että aterian jälkeen jokainen vie ruokailuvälineensä tiskattavaksi,

■ Kotoisa kahvitteletuokio luostarin kauniissa puutarhassa viritti vilkkaan keskustelun pyhittäjä Siluanin opetuksista. Kahvia tarjoilee belgialainen sisar Serafima.

MuK, TM **Jaakko Olkinuora**
on bysanttilaisen musiikin opettaja.

■ Alkuaan katolinen ja myöhemmin anglikaanien käytössä ollut Kaikkien pyhien kirkko luostarin läheisyydessä on kunnostettu pieteetillä ortodoksisiksi pyhäköiksi.

eikä luostarin väki pane pahakseen, vaikka jäisi auttamaan tiskauksessa ja trapesan siivoamisessa.

Luostarin tammien alla

Vierailuumme kuului kaksi opetustuokiota, joista toinen oli järjestetty ainoastaan omalle ryhmällemme. Tilaisuus alkoi varsin suomalaiseseen tapaan kahvittelulla suklaakakun ja jätelön kera luostarin puutarhassa jyhkeiden tammien alla.

Pöydän antimien kirvoitettua kielenkantajat pappismunkki, isä **Melkisedek** luki otteita pyhittäjä Siluanin elämäkerrasta. Tekstin pohjalta virisi vilkas keskustelu siitä, kuinka pyhittäjän ajatuksia voisi yrittää soveltaa omassa elämässä. Allekirjoittanut sai myös henkilökohtaista opastusta eräältä munkilta.

Pyhissä olomme aikana meillä oli kaksi kertaa ilo päästä osallisiksi Herramme pyhästä ehtoollisesta. Vierailumme päätteeksi saimme kunnioittaa pyhittäjä Siluan Athosvuorelaisen reliikkiä ja lähtiäslahjaksi jaettiin paksu nippu kauniita ikonikortteja. Monen matkalaisen kotikirjasto karttui luostarin kirjakaupan laadukkaista valikoimista.

Luostarin suurta vieraanvaraisuutta osoittaa sekin, että lähtöamuksi kello neljä meitä varten oli katettu aamiainen. Kotimatkalalle oli mukava lähteä, kun aamiaista valmistaneet munkki ja nunna saattoivat meidät hyvästellen portille ja toivottivat tervetulleeksi uudelleen. Ajatella, että meillä on tällainenkin hengellinen generaattori. Se tekee mielen iloiseksi. Kiitos, Herra, lahjoistasi.

■ **Kari Laitinen**

Kari Laitisen pyhissä kävijän päiväkirjoja on luettavissa osoitteessa:
www.ort.fi/hyvinkaa

Piispat kirkkomusiikin tukijoina

Piispojen asema kirkkomusiikin kehityksessä on ollut merkittävä. Usein musiikillisia päätöksiä ovat tehneet nimenomaan kirkolliskokoukset, jotka lähinnä menneinä aikoina koostuivat piispoista. Varhaisimmat piispojen laatimat ohjeet kirkkolaulusta löytyvät jo kirkkomme kanonikokoelmista.

Historian aikana esipaimenet ovat vaikuttaneet musiikilliseen kehitykseen muutenkin. Venäjällä esimerkiksi Stoglavin kirkolliskokous vuonna 1551 laati musiikillisia ohjeistuksia jumalanpalveluksia varten. Piispat myös päättivät kulloinkin Venäjällä käytettävästä musiikinotaatiosta.

Kreikassa piispainkokousten merkitys bysanttilaiselle musiikille on ollut korvaamaton. Vuonna 1814 Konstantinopolin patriarkaatin pyhä synodi päätti esimerkiksi uuden neumikirjoitusjärjestelmän käyttöönotosta. Tuon neumikirjoitusuudistuksen yhteydessä tehtiin paljon muitakin notaatiokokeiluja, joista ehkä kuuluisin on Georgios Lesbioksen itse kehittelemä järjestelmä. Konstantinopolin patriarkka Anthimos tuomitsi kuitenkin järjestelmän suurin sanoin vuonna 1848. Edelleen vuonna 1881 patriarkaatti päätti kutsua koolle musiikkilautakunnan, joka päätti bysanttilaiseen musiikkiin liittyvistä teoreettisista seikoista. Näitä olivat esimerkiksi asteikkojen viritysten määrittelyt.

Nykyäänkin ortodoksiset esipaimenet ympäri maailmaa ottavat kantaa hiippakuntien musiikkielämään. Esimerkiksi Bulgariassa muutamassa hiippakunnassa ovat piispat kieltäneet täysin moniäänisen laulun: ainoa sallittu musiikin muoto on bysanttilainen musiikki. Suomessa kirkkomusiikin hyväksi toimi 1900-luvulla erityisesti arkkipiispa **Paavali**, joka toisaalta pyrki palauttamaan kirkkolaulua sen juurille, toisaalta taas luomaan suomen kielelle ominaisia melodioita. Näistä tavoitteista hyvä esimerkki on ”Muoviliturgian”, Paavalin ja **Kauko Eklundin** yhteistyössä laatima liturgiasävelmistö.

Piispojen tärkein tehtävä kaikessa kirkon elämässä on varjella pyhää traditiota. Tämä on luonnollisestikin ihanteena myös kirkkomusiikissa, kuten edellä mainitseni esimerkeistä voidaan nähdä. Esipaimenten tulisi huolehtia ortodoksiselle kirkkolaululle vieraiden tai sopimattomien elementtien tunkeutuminen musiikkiin. Suomessa tämä kirkkomusiikki-tradition varjeleminen toteutuu niin, että kaikki Ortodoksisen kirjallisuuden julkaisuneuvoston kirkkomusiikkijulkaisut tulee hyväksyttäväksi piispainkokouksella.

Arkkipiispa Paavali oli Suomen suurimpia kirkkomusiikkoja, ja hänellä oli selkeä visio kirkkomusiikin kehittämisestä. Tämän lisäksi hänellä oli myös omakohtaista kokemusta kanttorin työstä. Paavalin jälkeen musiikkijulkaisujen hyväksyttäminen piispainkokouksella on osoittautunut byrokraltaan kömpelöksi. Piispainkokous tekee päätökset erityisen toimikunnan esityksestä, mikä onkin varsin viisasta, kun päättäjillä ei itsellään ole musiikillista koulutusta. Olisiko parempi ratkaisu kuitenkin sallia kirkkomusiikkijulkaisut turhaa byrokralta välttämättä ainoastaan kunkin hiippakunnan oman piispan siunauksella, kuten monissa muissa maissa on tapana? Harvassa paikalliskirkossa on yhtä auktorisoitua lautakuntaa, joka hyväksyisi kaikki käytettävät kirkkomusiikkisävellykset.

Ehkä tarpeen olisi myös keskustella perustavanlaatuisesti niin tämän musiikkitoimikunnan, piispainkokouksen, kanttorikunnan kuin muidenkin kirkkomusiikkia tuottavien tahojen kanssa, minkälaista musiikillista kehitystä maassamme tällä hetkellä toivotaan. Kirkkomusiikki on ortodoksisessa jumalanpalveluksessa vahvasti sidoksissa jumalanpalveluselämään, joten sen pitäisi myös palvella kirkon yhteisiä liturgisia linjauksia, kuten esimerkiksi Paavalin ”Muoviliturgia” palveli.

Kirkkomusiikissa on tarpeen ottaa kantaa myös muihin kuin puhtaasti musiikillisiin seikkoihin. Nykyään Suomessa on yleistynyt joissain paikoin ns. paraliturgisten laulujen käyttäminen jumalanpalveluksessa esimerkiksi papiston ehtoollisen aikana. Monissa maissa piispainkokoukset ovat antaneet selkeät ohjeistukset näiden laulujen käyttämisestä ainoastaan jumalanpalveluksen ulkopuolella. Tämänkaltaisia kannanottoja toivoisin myös oman piispainkokouksemme tekemän tarvittaessa asiantuntijaryhmien avustuksella, kuten esimerkiksi Konstantinopolissa tehtiin pitkin 1800-lukua.

■ **Jaakko Olkinuora**

Viimeinen viikko Nikean metropoliitta Johanneksen seurassa

Turun seurakunnalle oli suuri kunnia, että emeritusarkkipiispa ja Nikean metropoliitta **Johannes** vietti elämänsä viimeiset vuodet Turussa. Metropoliitta Johannes palasi kotikaupunkiinsa. Yleensä seurakuntalaiset tapavat piispan vain silloin tällöin, joten tilaisuus olla yhdessä liturgiassa melkein joka sunnuntai oli hyvin harvinainen. Näinä vuosina, jolloin metropoliitta Johannes asui Turussa, hän oli muutenkin erittäin aktiivinen seurakuntamme elämässä. Kun hän ei ollut läsnä kirkossa, tiesin, että hän oli lähtenyt Lintulan luostariin tai johonkin kirkolliseen juhlaan.

Minulla oli kunnia olla metropoliitan mukana monesti, kun hän luennoi seurakunnan eri kerhoissa: tiistaiseurat, Valamon Ystävät ja Svenska diskussionsgruppen. Lisäksi kävimme metropoliitan kanssa Raumalla tai Salossa, jossa

KARI M. RÄNTILÄ

hän vuosittain osallistui kirkon praasniekkaan. Kun olin matkapappi, matkustin hänen kanssaan useita kertoja myös Poriin ja Tampereelle.

Viimeisen viikon aikana tapasin Nikean metropoliitan neljä kertaa. Tapasimme 13. kesäkuuta kirkossa pyhän liturgian yhteydessä, ja silloin hän osallistui pyhään ehtoolliseen viimeistä kertaa kirkossamme. Tiistaina 15. kesäkuuta menimme yhdessä Naantaliin, jossa olimme päivällisellä ekumeenisen patriarkan **Bartolomeoksen** ja hänen seurueensa kanssa.

Metropoliitta Johannes kysyi minulta, tiedätkö, kuinka muut piispat pukeutuvat tilaisuus-

Luottamus Jumalaan palautuu

Jari Rummukainen kärsii vapausrangaistusta Hämeenlinnan Ojoisten avovankilassa. Kahdentoista vuoden tuomiosta hän on nyt kärsinyt kymmenen vuotta. Hänelle tuomio on toinen kerta, ensimmäisen kerran hän kärsi rattijuopoudesta, tämä toinen kerta tuli väkivaltarikoksesta.

■ Jari kertoo siteidensä kirkkoon vahvistuneen entisestään, kun hän on voinut osallistua jumalanpalveluksiin isä Gaiuksen kanssa. Jarin ja hänen välilleen on syntynyt luottamuksellinen suhde. Isä Gaius sanookin, että vankilatyö kuuluu oleellisesti papin työhön.

Jari kertoo, että hengelliset asiat eivät olleet hänelle tärkeitä silloin, kun hän joutui vankilaan.

– Ensimmäisenä vuotena ne eivät olleet tärkeitä, kaikki oli silloin hyvin sekavaa. Vuosien kuluessa oma uskonto ja hengelliset asiat ovat kuitenkin tulleet minulle yhä tärkeämmiksi. Nuorempana en käynyt kirkossa kuin silloin tällöin, mutta nyt olen useammin käynyt kirkossa.

Joutuessaan vankilaan hän sanoo, ettei ajatellut Jumalasta silloin mitään.

– Ajattelin kielteisesti Jumalasta ja kyselin mielessäni, miksi Jumala on minut hylännyt. Miksi hän antoi tapahtua kaikkea pahaa elämässäni, miksi hän salli tällaisen ihmisen mennä sekaisin? Alussa minulla oli sellaisia ajatuksia. Tunsin, että Jumala oli hylännyt minut ja ihmettelin, miksi hän ei auttanut minua olemaan viisaampi.

Hän sanoo rukoilleensa ennen vankilaan joutumistaan, mutta rangaistuksensa alkuaikoina se unohtui. Nyt hän on löytänyt rukouksen uudestaan, hän on

Isoäiti perheessä

teen ja pitäisikö hänen panna klobukki (munkin huntupäähine) päähän. Koska mitään ohjeita emme saaneet etukäteen, metropoliitta pyysi minua ottamaan hänen klobukkinsa mukaan siltä varalta, että sitä tarvitaan. Torstaina 17. kesäkuuta seurakunnan kanttorin **Pasi Torhamon** kanssa olimme metropoliitan uudessa kodissa, Saga-kodissa, jossa toimitimme kodinsiunaamisen. Silloin metropoliitta kertoi, että hänellä oli minulle henkilökohtaista asiaa.

Perjantaina metropoliitta Johannes soitti ja kysyi, voisinko käydä hänen luonaan seuraavien päivien aikana. Sovimme, että tulisin paikalle sunnuntaina 20. kesäkuuta. Tuona sunnuntaina metropoliitta Johannes ei ollut kirkossa. Kävin hänen luonaan liturgian jälkeen. Hän kertoi olevansa hyvin väsynyt, ja seuraavana päivänä hän aikoi mennä sairaalaan tutkimuksia varten. Ensimmäistä kertaa hän ei saattanut ovelle. Seuraavana tiistaina hän lähti sairaalaan eikä enää palannut. Maanantaina 21. kesäkuuta lähdin perheeni kanssa Romaniaan. Kun palasin takaisin, metropoliitta Johannes oli jo siirtynyt tuonpuoleiseen. Kävimme sairaalassa yhdessä isä **Mikon** ja kanttori Pasiin kanssa pukemassa hänet munkin asuun, niin kuin hän itse oli toivonut, ja samalla toimitimme litanian.

”Ollos iäti muistettu, sinä autuuteen kutsuttu metropoliitta Johannes!”

■ Isä **Ion Durac**

myös tuntenut, ettei Jumala enää hylkää häntä ja pitää hänestä huolen.

– En olisi jaksanut tässä ilman Herran apua!

Vankeusrangaistus on ollut hänelle prosessi, jonka aikana hän on muuttunut. Alussa tuntunut katkeruus on väistynyt, se on helpottanut luonnostaan, kun hän on voinut luottaa Jumalan huolenpitoon.

– Vakuuttuneisuus tuli sisimmästäni, aivan itsestään. Aloin lukea Raamattua ja miettiä uskonnon asioita silloin ensimmäisen vuoden jälkeen, ja siitä se vähitellen vahvistui.

Jari pystyy nyt luottamaan tulevaisuuteensa. Jumala on olemassa, ja hän pitää huolen, vaikka tulisi huonojakin päiviä. Pitkään vankilatuomioon johtaneiden asioiden hän ei usko enää toistuvan.

– Eivät ne toistu! Kyllä minä olen opiksi ottanut, ja sitten tuolla Herran voimalla yksinkertaisesti kuljen eteenpäin, hän vakuuttaa luottavaisesti.

■ Isä **Hariton**

Eeva Manni kyselee, milloin isoäiti lakkasi kuulumasta perheeseen.

■ Eeva Manni kirjoittaa, että yksi kuvan lapsenlapsista siirtyi tuonilmaisiiin samoihin aikoihin, kun hän mietti tämän muistelon kirjoittamista, yksi hänen elämänsä tärkeitä ortodoksinaisia hankin.

Jokunen vuosi sitten naisten iltapäivässä meitä kehoitettiin miettimään joku ortodoksinainen, jonka kokee jotenkin merkitykselliseksi. Ajatuksiin tuli ensin tunnettuja naisia, mutta sitten sinne tuli mummi, nainen, jolla on ollut suuri merkitys ortodoksina kasvamisessani.

Mummi asui kanssamme noin neljä ensimmäistä ikävuottani. Molemmat vanhempani kävivät töissä kodin ulkopuolella, ja kun ottaa huomioon 1950-luvun työajat, niin olin mummin kanssa enemmän kuin vanhempieni kanssa. Äidinkin oli siinä mielessä helppo lähteä työhön, että perheessä oli mummi, joka piti huolta pienimmäisestä.

Mummi oli aktiivinen kirkkokuorolainen ja tiistaiseuralainen. Luulen, että päästäkseen noihin tärkeisiin harrastuksiinsa hänen täytyi ottaa minut mukaan. Silloisen seurakuntani ruustinna kiusoitteli minua myöhemmin, että olen joskus nukkunut kirkossa. Noin kymmenvuotiaan ison tytön korvissa asia tuntui nololta, mutta vielä vähän isompana olen oivaltanut, että sen on täytynyt tapahtua, kun olen ollut alle nelivuotias – kenties kuoroharjoituksissa tai ehkä jumalanpalveluksessa. Väliäkö tuolla. Sain kuitenkin ensimmäiset kontaktit seurakuntaani mummin kanssa.

Äiti, isä ja minä muutimme sitten isän työn perässä toiselle paikkakunnalle parinsadan kilometrin päähän. Mummi jäi asumaan entiseen kotiimme. Noin kymmenen vuoden päästä meidän muutostamme mummi tuli perästä, eli tapahtui eräänlainen perheenyhdistäminen, vaikka yhteyttä oli toki pidetty koko ajan. Hän ei muuttanut enää samaan asuntoon kanssamme, vaan kilometrin päähän, mutta kun yhteydenpito oli taas helpompaa, sain taas kuulla hänen tarinoitaan ja elämänohjeitaan.

1950- ja 1960-luvuilla ei siis liene asetettu kyseenalaiseksi sitä, onko isoäiti perheenjäsen. Miksi se nyt on niin ongelmallista? Missä vaiheessa äiti lakkaa kuulumasta perheeseen?

■ **Eeva Manni**

Uskonnonopettajan terveiset

Kouvolan uusi uskonnonopettaja kertoo työstään ja tavoitteistaan.

”Olen Kouvolan kaupungin uusi ortodoksisen uskonnon opettaja Anna Syrjänen-Filppu. Olen Haminan seurakunnan jäsen. Asun Kouvolassa vanhassa omakotitalossa, ja perheeseeni kuulu miehen ja kahden tyttären lisäksi kaksi koiraa ja kissa. Olen toiminut aiemmin ortodoksisen uskonnon opettajana kahdeksan vuotta. Opettajan ammatin lisäksi toinen ammattini on lähihoitaja. Viimeiset viisi vuotta olen toiminut hoitoalalla. Olen työskennellyt aikuispsykiatrian akuuttiosastolla, mutta myös lasten- ja nuorten osastolla.

”Ortodoksinen uskonto ja usko ovat minulle tärkeitä asioita. Seurakunnan elämä jumalanpalveluksineen ja seurakunnassa toimiminen ovat minulle voimavara. Uskonto on läsnä perheemme arjessa, vaikkei sitä aina huomaakaan tai tule edes ajatelleeksi. Ortodoksisuus on minulle myönteinen asia, ja tämän haluaisin tuoda esille myös tulevassa vaativassa työssäni. Varmasti paljon on muuttunut koulumaailmassa näinä viitenä vuo-

tena, jotka olen ollut opetustyöstä poissa, niin että aloitan taas melkein pä puhtaalta pöydältä.

”Haluan opettaa lapsille ortodoksisuuden merkitystä elämässä ja ortodoksisuuden perusteita. Haluan antaa nuorille valmiuksia kohdata asioita, joihin he saattavat törmätä elämässään. Haluaisin antaa turvallisen ajatusmallin, kuin perustan, josta ammentaa myöhemmin tulevaisuudessa. Koulunkäynti on lapsille ja

nuorille tärkeää. Kouluyhteisö opettaa nuorta ottamaan toiset huomioon ja suvaitsemaan erilaisuutta. Valitettavasti koulumaailmassa on tapahtunut ikäviäkin asioita, mutta onneksi ne ovat poikkeuksia. Meidän aikuisten on luotava ilmapiiiri, jotta kouluun tuleminen olisi myönteinen asia.

”Paljon on puhuttu myös uskonnonopetuksen tarpeellisuudesta, ja mielipiteitä on esitetty puolesta ja vastaan. Uskonnonopetus yhtenä kouluaineena antaa eväitä nuorten elämään ja uskon, että ne asiat, joita tunnilla pohditaan yhdessä nuorten kanssa, jäävät siemeneksi, josta ne sitten tulevat esiin enemmän tai vähemmän merkityksellisinä. Samoin on kirkkoon tulemisen laita. Kun tietää jo jotain kirkosta johon kuuluu, niin askel kirkon oven aukaisemiseen on ehkä matalampi.

”Pääasiana ovat kuitenkin lapset ja nuoret, joiden kanssa on mukavaa toimia ja pohtia asioita. Kun opettaja opettaa nuoria, niin nuoret opettavat omalla tavallaan myös opettajaa. Tällainen vastavuoroinen kommunikaatio on antoisaa ja rikastuttava elämää.”

■ **Anna Syrjänen-Filppu,**
puh. 044 293 2396

Taidenäyttely ”Hetki”

Valokuvia hautausmaalta Ortodoksiakeskus Sypressissä 20.8–29.10.

Valokuvaaja **Antti Halonen** kertoo näyttelystään.

■ Valokuvaaja Antti Halonen esittelemässä näyttelyään.

tuista tunnelmaa ja muistutusta kaiken katoavaisuudesta. Aika puhuu meille materiassa: ruosteen värityksissä rautaristeissä, ajan haalistamissa ikoneissa ja veden rapauttamissa kivissä. Luonto on jatkanut työtään ihmisen tekemässä luomistyössä, tässä hetkessä.

”Vuorokausi syntyy hetkistä, jotka oppi-isämme meitä neuvovat elämään Jumalan kunniaksi. Ortodoksisessa kirkossa hetkipalvelus muodostuu neljästä hetkestä: ensimmäinen hetki vastaa päivänköitoa, ja sillä pyhitetään tuleva päivä Jumalalle. Kolmas hetki vastaa aamupäivää, se kuvaa Pyhän Hengen laskeutumista opetuslasten päälle. Kuudes hetki vastaa keskipäivää, jolloin Kristus ristiin-

naulittiin. Yhdeksäs hetki vastaa iltapäivää, ja silloin muistellaan Vapahtajamme kuolemaa.

”Näyttelyni kymmenen työtä kuvaavat näitä hetkiä ja niiden välissä elettyä elämää. Ortodoksisessa perinteessä on käytetty puisia ristejä vainajan viimeisen leposijan merkinä. Ristiin kuuluu katoavaisuuden symboliikka: kun puinen risti lopulta kaatuu ja maatuu, ovat yleensä vainajaa muistavat ihmisetkin jo päässeet tuonilmaisiiin. Toisaalta hautausmaissa on historiaamme sekä kauniita taideteoksia.

”Annammeko näiden jatkaa elämänsä hiljaa rapautuen vai pyrimmekö säilyttämään ne jälkipolville? Mikä on kaunista?”

”Vietin pari kesäyötä kuvaten Haminan ortodoksisella hautausmaalla hiljalleen luonnon varaan joutuneita hautoja ja ikoneja, keräsin materiaalia ja kokosin ne uudella tavalla näyttelyksi, jolla toivottan Teidät tervetulleeksi tähän hetkeen.”

■ **Antti Halonen**

Joulukorttiperinnettä

Joulu- ja uudenvuodenkortit ovat yksi nuorimpia joulutraditioitamme. Postikorttikirjallisuus kertoo joulukortin syntyvuodeksi 1843. Silloin tunnetun lontoolaisen Victoria ja Albert -museon johtaja sir **Henry Cole** tilasi taiteilija **John Calcott Horsley**ltä joulutervehdykseksi kortin. Kortissa oli kolmeen osaan jakautuva kuvapinta. Keskellä oli joulua juhлива perhe, joka skoolaa kortin vastaanottajalle, vasemmalla ruoan antaminen nälkäisille ja oikealla köyhien vaatettaminen. Tekstinä kortissa oli hauskan joulun ja onnellisen uuden vuoden toivotus. Aikakauden raittiusväki arvosteli kortin aihevalintaa, koska köyhien auttaminen joulun tarkoituksena oli kortissa vain sivuaiheena. Kortti painettiin kivipainossa, mutta väritettiin käsin. Siitä otettiin tuhannen kappaleen painos.

Maailman postikorttikeskukseksi toimi 1860-luvulla Saksa. Monet teollisen yhteiskunnan uudistukset edesauttoivat postikorttien yleistymistä. Postin kulku teknistyi ja nopeutui, postimerkki- en käyttöönotto helpotti postin lähettämistä, ja painotekniikan kehittyminen mahdollisti korttien sarjatuotannon ja hinnat halpenivat. Järjestettiin palkintokilpailuja joulukorttiaiheista.

Suomessa ensimmäiset joulukortit lienevät 1850-luvulta, kun säätyläisperheet lähettivät tervehdyksiä läheisilleen. Kirjoitustaidon myötä tapa levisi kaikkien kansalaisten keskuuteen. Varhaisimmat kortit lähetettiin suljetussa kirjekuoressa, avoimena lähettäminen ei ollut luvallista. Kortit olivatkin koristellut

kuivakukin, samettikoristein ja silkkinauhoin. Lunta symbolisoi metalli- tai lasihileet ja pumpuli.

Vuonna 1882 Suomessa lähetettiin satatuhatta joulukorttia, 1900-luvun alussa yli miljoona korttia, ja nykyisin postin kautta lähetetään yli 50 miljoonaa kuvallista joulutervehdystä. Tällä vuosituhannella sähköisten viestintävälineiden nopea käyttöönotto vaikuttaa myös korttien lähettämiseen. Internetin välityksellä lähetetyt joulutervehdykset, samoin kuin tekstiviestit, ovat jo suomalaista joulukorttiperinnettä.

Joulukorttien kuvia ovat tehneet monet tunnetut taiteilijat, muun muassa Rudolf Koivu, Jenny Nyström ja Martta Wendelin. Tämän päivän tekijöitä ovat Omppu (Osmo Omenamäki), Jaana Aalto, Arska, Ylermi, Tuula Toiviainen, B. Lindström, Inge Löök, Aarno Hammar jne. Heitä on paljon.

Joulukorttien aiheet ja sanoma ovat muuttuneet vuosien varrella. Ne heijastavat monenlaisia ympäristön tapahtumia ja kohteita. Niistä välittyvät ajalliset ja alueelliset kulttuurierot. Vielä 1800-luvun loppupuolella aihepiiri oli varsin voimakkaasti uskonnollisvaikutteinen. Enkelit olivat hyvin usein keskeinen hahmo. Menneen ajan vaihteita kuvaavat myös sota-ajan kenttäpostina lähetetyt joulukortit. Vuosikymmenestä toiseen ovat säilyneet aiheina lapset, kirkko, kodin lämpö, luontoaiheet, joulupukki ja tontut.

Useimmat ihmiset lähettävät joulukortteja, ja perinne jatkuu entistä monimuotoisempana. Olkoon kuitenkin kaikenlaisten joulukorttien perimmäinen Betlehemin syntymäkirkon ikonin sanoma: Kristus syntyy – kiittäkää!

■ Eeva Riiali

Joulukorttiperinnettä elvyttämään!

Kotkan tiistaiseurassa olemme tehneet näin jo monena vuotena ja askarrelleet joulukortteja. Ne ovat olleet kaksipuolisia ja niiden valkoiset ohuemmat sisälehdet ovat juhlistaneet kortin. Niille on ollut hyvä kirjoittaa joulutervehdys Kristus syntyy – kiittäkää!

Korttien aiheina ovat olleet joulukynttilä, joulutähti (kukka), joulukuusi joulukoristeineen, joulutulppaanit, joulukello, piparkakkutalo ja tärkeimpänä tietysti Kristuksen syntymä.

Piparkakkutalon sisäpuolelle voi kiinnittää läpinäkyvässä ”pussissa” oikean piparkakun. Se on Semperin gluteeniton piparkakku, joka kestää ehjänä postissakin! Myös muihin ”piparikortteihin” voi liittää tällaisen yllätyksen.

Tänä syksynä tulemme tekemään joululauluillassamme muutaman joulukortin.

Kannattaa kulkea silmät avoimina ja etsiä aiheita ja materiaalia omiin joulukortteihinsa esimerkiksi joulukankaista, joulupapereista, jouluisista lautasliinoista, ohuista jouluaiheisista nauhoista, jne. Mielikuvitusta ja luovuutta löytyy jokaisesta! Iloisia askarteluhetkiä!

■ Sinikka Lehikoinen

Keisarinna **Maria Feodorovnan** hautaus sai muotokuvan

- Keisarinnan muotokuvan alla on tuoreita kukkia.
- Vihdoin yhdessä: Aleksanteri III:n ja Dagmarin haudat ovat vierekkäin Pietari-Paavalin linnoituksen katedraalissa.

Venäjän keisarinna ja Suomen suuriruhtinatar Maria Feodorovna, Suomessa ja muissa Pohjoismaissa tunnettu nimellä Dagmar, joutui Venäjän vallankumouksen seurauksena bolševikkien vangiksi Krimillä. Sieltä hän pääsi kuitenkin matkustamaan synnyinmaahansa Tanskaan, jossa hän eli viimeiset vuotensa maanpaolaisena. Hän kuoli lokakuussa 1928,

ja hänet haudattiin Roskilden tuomiokirkkoon.

Syyskuussa 2006 keisarinnan maalliset jäännökset siirrettiin Roskildesta Pietariin Pietari-Paavalin linnoituksen katedraaliin, jossa lepäävät Venäjän hallitsijat Pietari Suuresta alkaen. Siellä hän lepää nyt puolisonsa keisari Aleksanteri III:n vieressä, kuten hän oli toivonut. Tämä kävi mahdolliseksi vasta

sen jälkeen, kun Neuvostoliitto oli lakkauttanut olemasta.

Keisarilliset haudat kiinnostavat sekä venäläisiä että ulkomaalaisia matkailijoita. Äskettäin keisarinnan valkomarmorinen sarkofagi on saanut lisän. Sen viereen on asennettu graniittilevy, jossa on keisarinnan muotokuva.

■ **Ragnar Backström**

Autuaita ovat hengessään köyhät

Onko sinulle joskus tullut sellainen tyhjä tunne, että olisi kiva saada jotain uutta. Vaihdaa verhot. Ostaa uusi sohva. Monella varmaan on tällainen tunne, sillä ostoskeskukset pullistelevat shoppailijoita.

Oletko koskaan miettinyt, että tyhjä tunne on ehkä hengellistä köyhyyttä, jota tunnemme? Meidän sielullamme on ikävä Jumalan luo. Kirkot, Herran temppelit, ovat paikkoja, jossa sielua hoidetaan. Rukous lähimmäistemme ja itsemmekin puolesta ravitsee sieluumme. Jumalanpalveluksissa voimme kohottaa itsemme, toinen toisemme ja koko elämämme Jumalan haltuun. Tule kirkkoon!

■ **Katarine Lehtomäki**

KATARINE LEHTOMÄKI

■ Kotkan ortodoksinen hautausmaa.

VANJA RENDA

■ Kotkan Tiistaiseura aloitti syksyn toimintakauden 21.9. vierainaan Loviisan tiistaiseuralaiset. Tilaisuudessa **Soja Rantanen** kertoi Joensuun kirkkopäivistä tiistaiseuralaisen kokemana. **Anita Osola** muisteli tapahtumaa kirkkokuorolaisen näkökannalta, ja kanttori **Katarine Lehtomäki** näytti kuvia kirkkopäivien tapahtumista. Esitysten perusteella läsnäolijat vakuutuivat onnistuneiden kirkkopäivien monipuolisuudesta ja vahvasta ortodoksisesta vaikuttavuudesta.

Kazanin Jumalanäidin ikoni

Kazanin Jumalanäidin ikoni on yksi yleisimpiä ja rakastetuimpia Jumalanäidin ikoneita. Onhan Loviisan kirkkommekin pyhitetty tämän Neitsyt Marian ikonin muistolle. Kazanilaisen ikonin historia on monivaiheinen. Ikoni lienee maalattu 1400-luvulla, ja se päättyi luvun puolivälissä Konstantinopolista Kazaniin. Ikoni oli kadoksissa, ja pieni tyttö Matrona löysi sen 8.7.1579 palaneen talon raunioista. Myöhemmin

tytöstä tuli igumenia Marfa, ja löytöpaikalle nousi luostari.

Ikoni maalattiin varhain useita kopioita. Kazanin Jumalanäidin ikoni on tehnyt lukuisia ihmeitä. Esirukouksen kautta ikoni on parantanut sairaita ja suojellut uskovaa kansaa taisteluissa. Ikoni lienee saanut lahjoituksia ja oli jo varhaisessa vaiheessa koristeltu kultaisella riisalla ja jalokivin. Tutuin näkemäsi Kazanilainen Jumalanäidin ikoni kuvaa lahjoin koristeltua ikonia; Neitsyt Marian ja Jeesuksen kasvot ovat maalattut. Muutoin koko ikonin pinta on lehtikullattu. Kultauksen päälle on maalattu jalokiviä koristeeksi. Kazanilaisen ikonin muistopäivää vietetään 22.10. ja 8.7.

”Oi harras puolustaja, ylimmäisen Herran Äiti, sinä rukoilet kaikkien puolesta Kristusta meidän Jumalaamme ja autat pelastumaan kaikkia niitä, jotka sinun voimalliseen suojeluksesi tur-

KATARINE LEHTOMÄKI

Vesa tarjoaa syntymäpäiväkahvit sunnuntaina 28.11. jumalanpalveluksen jälkeen n. klo 11.30 Nikolaos-salissa. Tervetuloa!

Vahtimestari Vesa Lehtomäki

Kotkan seurakunnan työntekijöistä on esittelyvuorossa kirkon vahtimestari **Vesa Lehtomäki**. Vesa on työskennellyt vahtimestarina jo 22 vuotta, ja hänet tunnetaan aina auttavaisena joka-paikan-höylänä. Vahtimestarin työnkuvaan kuuluu monenlaista järjestelyä ja siivousta, jota ei tule heti ajatelleeksi. Hän huoltaa kirkon tekstiilit ja papiston puvut, siivooa kirkon ja vastaa kirkon kellojen soitosta sekä toimii papiston apuna palveluksissa. Lisäksi hänen töihinsä kuuluu ortodoksisen hautausmaan hoito Metsolassa. Vesan tapaa myös monenlaisissa seurakunnan tapahtumissa ja kesäisin lasten leirillä. Kotkan Meripäivien aikaan hän on yksi jokavuotisen Kirkonkellojen soittoconcertin osanottajista.

Vesa on syntynyt Ilomantsissa 29.11.1960 vanhempiensa **Kalevi** ja **Salme Lehtomäen** kolmesta pojasta vanhimpana. Hän on kuitenkin kasvanut

vautuvat. Puolusta meitä kaikkia, oi Neitsyt, kuningatar ja valtiatar, kun me hädässä ja murheissa ja taudeissa monien syntien raskauttamina seisomme edessäsi ja rukoilemme sinua liikuttetuin siehuin ja särjetyin sydämin puhtaimman kuvasi edessä, kyöneleitä vuodattaen, ja kun me järkähtämättä toivomme, että sinä päästät meidät kaikista murheistamme. Anna hyvyttäsi kaikille ja pelasta kaikki, oi Jumalansynnyttäjä Neitsyt, sillä sinä olet palvelijoihtesi jumalallinen suojelus.”

ja käynyt koulunsa Kotkassa, paitsi prosessitekniikan opintoja Porvoossa, ja tuntee olevansa kotkalainen. Kotkassa hän tapasi myös vaimonsa kanttorimme **Katarinen**. Heillä on kolme lasta, joista kaksi nuorinta, **Mirko** ja **Vera**, asuvat kotona, mutta vanhin **Stavros** on opiskelemassa Kouvolassa. Vesan harrastuksiin kuuluu uinti ja perheen kanssa yhteiset laskettelureissut Pohjois-Suomeen sekä matkustelu esimerkiksi Kreikassa.

Vesa Lehtomäki on työskennellyt monien pappien, kuten **Filadelfos Laakson**, **Veikko Lisitsinin** ja nyt **Alexander Hautamäen** alaisuudessa. Samoin kirkkokansa on tullut hänelle tutuksi vuosien varrella. Hänellä onkin toivomus, että seurakuntalaiset kävisivät enemmän kirkossa palveluksissa. Itselfeen hän toivoo näin 50-vuotissyntymäpäivien aikaan vain pitkää ikää. Monia armorikkaita vuosia!

■ **Anne Jurvanen**

Askartelemme oman kazanilaisen ikonin

Kirkostamme voimme ostaa kortin jalokivi-ikonista. Liimaamme sen sopivalle puupohjalle tai kartongille. Reunan voi maalata tai siihen voi liimata sopivan sametti- tai kultanauhan ympärille. Kirja ja askartelukaupasta saamme leikkimantteja, joita liimaamme jalokivien päälle. Ikonista tulee kaunis ikoni itsellemme, lapselle tai lapsenlapselle.

■ **Katarine Lehtomäki**

■ Tunnelma tiivistyy.

Kripari 2010 KUVAT: AKI LESKINEN

■ Hauskaa yhdessäoloa.

■ Ohjaajien irrottelua.

Työntekijöiden virkistyspäivä

MIKAEL TYNKKYKEN

■ Työntekijöiden virkistyspäivänä tutustuttiin muun muassa luurankoon ja kehon hyvinvointiin Petri Hatakan opastuksella.

Lappeenrannan seurakunnan työntekijät puolisoineen kutsuttiin virkistyspäivään syyskuisen Puumalan ja Sulkavan maisemiin. Työntekijät tekevät tiiviisti työtään, mutta aikaa jää

vähän yhteisille tapaamisille, ja sen vuoksi virkistyspäivä oli vaihtelua arki-rutiinien keskellä.

Tapahtuman aluksi vieraana oli fy-sioterapeutti **Petri Hatakka**, joka opas-

ti huolehtimaan omasta jaksamisesta. Väärät työasennot johtavat helposti erilaisiin selkä- ja niskavaivoihin, joiden ehkäisemiseen omin konstein saimme ohjeita.

Retkeilimme myös Sulkavan linnavuoren jylhissä maisemissa. Linnavuoren huipulla saimme ensimmäisen tiedon Lappeenrannan kirkon kupolien valmistumisesta. Löytyipä Sulkavan kirkonkylän Marimekon tehtaanyymälästäkin joillekin kotiin viemisiä. Maittavat ateriat ja saunominen ja luonnossa yhdessä liikkuminen veivät ajatukset pois seurakunnan arjesta. Tämä oli meidän ensimmäinen yhteinen virkistyspäivämme, ja suunnitelmat seuraavien järjestämiseksi ovat jo vireillä.

■ Isä **Timo Tynkkynen**

Pokrovan kirkko sai uudet kupolit ja ristit

KUVAT: JOUKO VARONEN

Keskiviikkona 22.9. koitti pitkän odotuksen jälkeen juhlahetki, kun Lappeenrannan kirkon uudet kupolit ja ristit tuotiin linnoitukseen. Ristit siunattiin ennen niiden nostoa paikoilleen, ja seurakuntalaisia ja kaupunkilaisia oli saapunut paikalle seuraamaan historiallista hetkeä. Myös tiedotusvälineet olivat asiasta kiinnostuneet, ja paikalle saapui sekä TV:n uutistoimitus ja paikallisten lehtien toimittajia.

Vanhat kupolit poistettiin vajaa vuo-

■ Kupoli ja risti pohjatyövaiheessa.

■ Kupolin kultaus käynnissä.

si sitten, ja niiden mallien mukaan rautalampilainen yrittäjä **Antero Flander** valmisti täsmälleen samanlaiset uudet tilalle. Vaurioille altis puurunko vaihtui ruostumattomaan teräkseen ja rakenteet päällystettiin kuparipellillä. Kupolien ja ristien kultauksesta vastasi helsinkiläinen kultaajamestari **Harri Virtanen**.

Siunaamisen jälkeen nosto sujui nopeasti, ja hetken aikaa korkeuksissa kaupungin yllä linnoituksen mäellä nähtiinkin ilmassa liikkuvia kullattuja kupoleja ennen kuin ne laskettiin tornien huippuihin. Pokrovan kirkko on jälleen tutunoloinen uusine risteineen, jotka syysau-ringossa liekehtivät näyttävästi linnoituksen yllä.

■ Isä **Timo Tynkkynen**

KAIJA KIVENSALO

■ Diakoniatoimikunta järjesti syysretken Heinolaan, jossa tutustuttiin museoihin ja kirkollisiin nähtävyyksiin. Matkalaiset Heinolan ortodoksisen kirkon portailla.

Ikonimaalarit Pietarissa

KUVAT: SUSANNA SORVALI

■ Matkalaisia ryhmäkuvassa.

Amuvarhain bussi nouti matkalaiset Lappeenrannasta, Joutsesta ja Imatralta pilvisessä, saateetomassa säässä. Raja ylitettiin sujuvasti vähäisen liikenteen vuoksi, ja heti kävi selväksi, että olemme ulkomailla. Teiden kuntoa emme joutuneet ihmettelemään, sillä taitava kuljettajamme loi mielikuvan tasaisesta lentomatkastasta.

Ensimmäinen pysähdys Pietarissa Ksenia Pietarilaisen haudalla. Smolenskin hautausmaan porttien sisäpuolella tunnelma muuttui uteliaan odottavaksi. Pian olimme jonon päässä. Jonottajat olivat hiljaisia, hartaita rukoilijoita perjantain aamupäivänä. Isä **Timo Tynkynen** mustassa kaavussaan johdatti ryhmämme sisään kauniisti kukitetun haudan ääreen ja siunasi meidät kaikki. Tunsin olevani pyhiinvaellusmatkalla. Kiitollisuuteni tätä koskettavaa aloitusta kohtaan on jäänyt pysyvästi sydämeeni.

Ajon aikana kuulimme historiaa Pietariin ja sen rakennuksiin liittyen isä Timon asiantuntevasti opastaessa. Hyvin valittu majoitus hotelli Moskovassa tarjosi ensikertalaiselle helpon alun oma toimimiseen kaupunkiin tutustumiseen.

Alla oli metro ja Prisma, huoneesta upea näkymä Pietarin siltojen yli. Viereisessä Sofrinon kirkkokaupassa ennätti käydä ennen yhteistä illallista ravintola Demidovissa Fontanka-joen varrella. Musiikkiesitys aterian aikana viimeisteli

■ Verikirkon pääkupolin Kristus-ikoni.

päivän ja palasimme hotelliin. Valvoin koko yön nähdäkseni siltojen nousun ja laskun. Tänä yönä en nähnyt liikettä, vain auki tai kiinni olevat sillat ja valojo vilkuttavat autot siltojen päissä.

Museokierroksella ja kirkoissa

Venäläisen taiteen museon opastettu ja isä Timon tulkkaama kierros alkoi ikonihuoneesta täynnä hyvin vanhoja ikoneja. Ihastusta herätti moni, mutta ehkä useimmille helpoin ihailun kohde oli kuitenkin kultahuksinen enkeli Gabriel. On aina elämys nähdä työ luonnollisessa koossa, oikeissa väreissä. Keisarillinen palatsi itsessäänkin tarjosi ihmeteltävä, kattojen kauniita maalauksia ja huoneiden kalustusta ja taide-esineistöä. Jopa kolme Aivasovskin komeaa merimaalausta oli samassa huoneessa ihasteltavana.

Opastettu kierros Verikirkossa (Kristuksen kirkko veren päällä, Aleksanteri II:n murhapaikka). Kirkko oli poikkeava muista monin tavoin. Ikonit olivat mosaiikkia ja niin taitavasti tehty, että välillä unohti katsovansa mosaiikkia. Myöskään se, että tekijöinä oli useita taiteilijoita, ei häirinnyt. Tarkka vertailu paljasti erot, mutta heti sitä ei huomannut. Tietopaketti oli yhtä runsas kuin kirkon koristelu.

Pieni ostoshetki ovikellon takana toisessa kerroksessa ikoni-tarvikkeita oli sekä odotettu. Suosituin väriostos oli kaunis malakiitti. pensselit, ikonilaudat, värihiertimet, kirjat jopa ikonit, joita siellä maalattiin toisissa huoneissa, olivat haluttua tavaraa.

Novodevitshin nunnaluostarin kirkossa opastettu käynti .Nuori nunna esitteli kirkossa erityisellä hartaudella suurikokoisen ikonin ”viimeinen tuomio” sekä luostarin hautausmaalla sinne haudatun nunnan, Darjuskan. Nunna oli eläessään ohjannut ihmisiä rukoilemaan ja rukoillut ihmisten puolesta. Kun hänen aikansa tuli täyteen, hän toivoi, ihmiset rukoilisivat hänen haudallaan.

Erään kenraalin lesken haudalle pystytettiin pronssinen Kristus-patsas ja neuvosto aikaan tuo patsas aiottiin muuhun käyttöön metallin osalta. Patsaan jalat irti sahanut mies jäi samana päivänä raitiovaunun alle ja hänen jalkansa katkesivat samasta kohtaa, minkä jälkeen kukaan ei enää halunnut koskea patsaaseen. Nyt patsas on haudalla, ja ihmiset rukoilevat haudalla. Meilläkin oli mahdollisuus hiljentymiseen ja Kristuksen käden kosketukseen. Koin tämän hetken erityisen arvokkaana.

Kirkkokauppa Shigrin myymälä oli ihan vieressä. Tarjolla oli kirkkotekstiilejä, ikonipohjia, ikonikaappeja, kaikkea ei ennetetty edes käydä läpi.

Illallinen Tsaikovski-ravintolassa. Pianomusiikkia taustalla .Hyvää ruokaa taas ja siisti paikka tämäkin. Yöllä taas katselin maisemia ja kyttäsin siltoja. Nyt näin nousun ja laskun. Saatoin nukkua lopun yön rauhallisesti.

Viimeinen kohde

Varhaisliturgia alkoi kello seitsemän hotellin vastapäisessä Lavrassa. Kirkko oli varsin suuri, ja me kaksi aikaisin herännyttä menimme kynttilöinemme eteen.

Kuoro lauloi kauniisti, ja seurakunnan osuuden aikana äänen johtaminen oli kiinnostavan rytmistä ja iskevää. Siinä oli helppo pysyä mukana. Juhlava liturgia jäi vähän kesken, kun matka jatkui.

Johannes Rilalaisen luostari oli viimeinen kohde Pietarissa. Kirkossa nunna esitteli meille ikoneita, ja yksi jäi erityisesti mieleen, nimittäin ”Jumalanäidin suojelus”, jonka tarinassa on ihme. Kun ikoni löydettiin ja asetettiin kirkkoon, se oli kovin tummunut. Ilman kon-

servointia tai muuta puhdistusta se on saanut olla kirkon seinällä ja alkanut puhdistua ja vaaleta itsekseen. Nyt oli jo vaikea löytää tummuneita paikkoja. Kauniita pellavanvaaleita tekstiilejä oli Marian vaatteissa ja liinana käsissä. Lopuksi menimme kirkossa olevan Johannes Kronstadtilaisen haudan ääreen ruokolemaan. Lähtiessämme saimme arvokkaan siunauksen, pienen pullon pyhitettyä öljyä mukaamme sekä kalentereita.

Kotimatka kulki Viipurin ja Svetogorskin kautta Imatralle. Kiitollisena muistelen henkisesti rikastuttavaa matkaamme, jonka räätälöinti ja ohjaus sujui kitkatta näin suuren joukon kanssa, yli 40 osallistujaa. Säätkin suosivat, ja ensimmäisen yön myrsky sateineen ja tuulineen oli aamuksi ohi.

Kiitos matkan järjestäjille ja mukana olleille!

■ Irmeli Hakovirta

Pyhäkön restaurointi etenee

Tampereen kirkon julkisivun saneeraus ja restaurointi on edennyt suotuisasti. Kuuma kesä asetti erityisvaatimuksia työn toteuttamiselle, sillä korjattuja saumoja piti kastella usein, jotta laasti ei olisi kuivunut liian nopeasti.

Saneerauksen ensimmäisessä vaiheessa korjattiin kirkon länsipäätyä. Rikkinäiset tiilet vaihdettiin ja rapautuneet saumat korjattiin, mutta kaikki vanha ja ehjänä säilynyt pidettiin entisellään.

Korjaustyön edetessä kaikista saneeraukseen liittyvistä seikoista, käytetyistä aineista ja ulkoisista olosuhteista on pidetty kirjaa niin, että jälkipolvillekin välittyy tieto siitä, miten kunnostus on toteutettu. Saneerauksen urakoitsijana on toi-

MARKKU TOIVANEN

■ Saneerauksen jälkeen myös alkuperäisten kirkonrakentajien käden työ ja taidot tulevat kauniisti esille. Kuvatussa työvaiheessa vaaleammat saumat ovat kuivia, tummat kuivuvat vähitellen.

JUHA-MATTI MARTIKAINEN

■ Sisäänkäynnin ovispiraaleja entisöimässä Sara Löyttyjärvi.

minut Rakennusrestaurointi Aki Sulonen Hämeenkyröstä, ja valvonnasta on vastannut rakennusarkkitehti Marja Rauhala.

Saneeraustyön jatko ja aikataulu ovat vielä avoimna, sillä ensin kootaan yhteen menneen kesän kokemukset. Seurakunnan talouden kannalta näin suurten kunnostuskohteiden toteuttaminen on mielekästä jakaa usean vuoden ajalle.

■ Isä Markku Toivanen

Lastenkerhon kuvia

SAMI SÄPPI

■ Voittojen ongintaa.

SAMI SÄPPI

■ Polttopuita saunaan.

SAMI SÄPPI

■ Laituria kunnostetaan.

TERHISYRJÄNEN

■ Ristisaatto

TERHISYRJÄNEN

■ Lasten pääsiäinen

TERHISYRJÄNEN

■ Tikkupullaa paistamassa.

PASI TORRHAMO

■ Jatkokriparilaiset Turun kirkon edessä, edessä vas. isä Heikki Honkamäki ja isä Ion Durac.

Hämeenlinnan, Turun ja Tampereen seurakuntien yhteinen jatkokripari toteutui perinteisesti pitkänä viikonloppuna 27.-29.8. Turun seurakunnan alueella. Leiriläisten lisäksi mukana olivat kriparilta tutut ohjaajat ja seurakuntien työntekijät isä Ion Durac, isä Heikki Honkamäki ja Nemanja Balcin. Osallistujien varsinaisena majapaikkana toimi viihtyisä Kunstenniemen leirikeskus Rymättylässä.

Perjantai-iltapäivänä bussi aloitti pitkän ja jännittävän matkansa Hämeenlinnan kirkon edestä ottaen matkan varrelta matkustajia Toijalasta, Tampereelta, Huittisista ja lopuksi Turusta. Sateinen keli ei haitannut matkantekoa.

ANNA SALONEN

■ Kunstenniemen leirikeskuksella

MIKA KANGASAHO

ONL:n ansiomerkki Nina Suomiselle

Kirkkopäivien yhteydessä pidetyssä Ortodoksisten Nuorten Liiton johtokunnan kokouksessa Joensuussa 11.6.2010

■ ONL on myöntänyt Nina Suomiselle hopeisen ansiomerkkin, joka luovutettiin jälkikäteen Herran kirkastumisen juhlan yhteydessä 6.8. Tampereen kirkossa.

todettiin, että Tampereen seurakunnan lastenkerho on kirkkomme suurin. Kaikki kiitokset tästä kuuluvat tarmokkaalle lastenkerhon primusmotorille, eläkkeellä olevalle uskonnonopettajalle **Nina Suomiselle** sekä apuohjaajina olleille **Matilda Matsille**, **Tiia Haimille**, **Sanna Perälälle**, **Joakim Hulkoselle**, **Kaisa Räsäselle** sekä keväällä ohjaajaksi tulleelle **Janna Ahposelle**. Nuorisotoimienohjaaja **Nemanja Balcin** on ollut mukana kerhoon toiminnassa tukena ja kannustajana.

Suurimman kiitoksen ansaitsevat kuitenkin lasten vanhemmat. He ovat tuoneet lapsi-

Jatkokriparilla ohjelma oli vapaa-muotoisempi verrattuna kripariin, mutta säännöt olivat edelleen samat. Ohjelmamarkkinaan kuului syömistä, saunomista, ulkoilemista, päivittäiset aamu- ja iltatarjoukset, vierailukäynti Turussa ja tietenkin yhdessäoloa.

Monen mielestä jatkoksen hauskin osuus oli leirielokuvan katsominen. Elokuva virkisti muistoja kriparista. Sen tekemiseen osallistuivat kaikki ohjaajat ja leiriläiset (näyttelijöinä), mutta elokuvan lopullinen muoto oli pitkälti ohjaajien ansiota. Suuret kiitokset heille.

Lauantai-aamuna oli isä Heikin opeustuokio, joka käsitti kristinuskon varjosta nousevia spiritismiä ja satanismia. Nämä uskonnollisuuden vastakohtina monesti askarruttavat nuorten mieltä. Iltapäivällä kävimme Turun keskustassa. Ensin vierailimme Turun ortodoksissa hautausmaalla, hautausmaan kappelissa ja metropoliitta Johanneksen haudalla. Samalla tutustuttiin vieressä olevien luterilaiseen, katoliseen, juutalaiseen ja islamilaiseen hautausmaan osioon. Isä Heikki kertoi muiden uskontokuntien hautausperinteistä. Turun keskustassa oli mahdollisuus viettää hetken vapaa-aikaa.

Sunnuntaina pakkasimme tavarat mukaan ja lähdimme Turun kirkkoon liturgiaan. Liturgiaan osallistuminen on jatkokriparin kuin myös kriparinkin sydän. Turun seurakunta tarjosi meille lounaan, jonka jälkeen hyvästelimme turkulaiset ja lähdimme paluumatkalle.

aan kerhoon pitkienkin matkojen takaa, Ikäisiä ja Orivettä myöten. Ilman vanhempien ja lasten innokkuutta kerho ei olisi kasvanut näin suureksi. Kerhosta on vähitellen muotoutunut perhekerho. Lasten ja vanhempien lisäksi mukana on myös isovanhempia ja kummeja.

Kerhon ajatuksena on ollut ortodoksisuus kaikessa monimuotoisuudessaan. Lapset omaksuvat pienin askelin kirkon juhlat ja tavat, rukouksia ja veisuja, osa ikoneistakin tulee tutuiksi. Ilolla on todettava, että 18-paikkainen kerhohuone lisätuoleineen on käynyt ahtaaksi ja pieneksi kerhon kokoontumislaksiksi 27 kerholaiselle. Olemme jo muutaman vuoden saaneet käyttää Nikolainsalia varsinkin leikin tiimellyksessä.

Kaikessa kirkon työssä, varsinkin lapsi- ja nuorisotyössä, kaikkalainen säännöllisyys ja kärsivällisyys ovat A ja O, silloin työ kantaa hedelmää Jumalan kunniaksi.

Nemanja aktivoi nuoria Porissa

Nemanja Balcin on ahertanut ortodoksisten lasten ja nuorten hyväksi Joensuussa jo joitakin vuosia, ja nykyisin työ jatkuu Tampereella, jossa hän on asunut lähes vuoden. Porin kirkossa hän on käynyt herättelemässä nuoria ja lapsia moneen otteeseen. Nemanja joutuu toistuvasti selvittelemään sukujuuriaan ja miksi hän on muuttanut perheineen juuri Suomeen.

– Olen ortodoksiserbi Kroatiaista, Nemanja ilmoittaa. – Sodan aikana perheemme pakeni Serbiaan, ja sodan päätyttyä 1995 emme enää voineet palata kotiseudulle. Päätimme vanhempieni ja siskoni kanssa muuttaa ulkomaille. Valitsimme Suomen, koska tiesimme, että täällä toimii ortodoksinen kirkko. Perheeni on asunut Kotkassa vuodesta 2000 lähtien.

– Opiskelin ortodoksista teologiaa Joensuun yliopistossa vuosina 2002–2008 ja asuin ortodoksisten seminaarin

■ Nemanja evankelista Johannes Teologin ikonin äärellä Porissa.

Nemanjan vastuulla kaikki 0–29-vuotiaat

Nuorisotoimenohjaajan vastuualueessa ovat mukana kaikki Tampereen ortodoksisen seurakunnan 0–29-vuotiaat jäsenet. Lapsia ja nuoria on seurakunnassa noin tuhatkunta. Mukaan on luettava myös neljäsataa maahanmuuttajaa, jotka ovat hengellisesti, vaikkakaan eivät virallisesti, seurakunnan jäseniä.

– Kolmeneljäsosaa Tampereen seurakunnan lapsista ja nuorista asuu Tampereen kaupungissa ja sen lähitöillä. Pori on toiseksi suurin keskus, jossa asuu kahdeksan prosenttia seurakunnan lapsista ja nuorista.

Nemanja hahmottaa Porin olevan ehjä kaupunki sekä historiallisesti ja kulttuurisesti että hengellisesti. Uusi Johannes Teologin muistolle pyhitetty kirkko ja sen tilat tarjoavat oivat mahdollisuudet paikallisen nuorisotyön kehittämiseen. Hänen toiveissaan on käynnistää alkaneena syksynä Porissa lastenkerho ja nuorisopiiri.

■ Simo Ojanen, teksti ja kuva

Meren äärellä hauskoja ja hartaita hetkiä

■ Autoja vihmotaan.

■ Ristisaatto.

Puolipilvinen syyssää, tyyni meri ja ruskan ensi väriläikät rannan lehtipuissa loivat Nuortenniemen perinteiseen perheleiriin levollisen tunnelman. Yhteiselon kruunasi isä Jorma

Kudjoin ja kanttori Niina Jolkkonen-Poranderin toimittama liturgia. Liturgian jälkeen vaellettiin ristisaatossa meren äärelle vedenpyhitykseen. Siunaavaa vettä pirskottiin myös leiriläisten ajope-

lien päälle. Porin seudun tiistaiseuran järjestämällä leirillä avusti myös nuorisotoimenohjaaja Nemanja Balcin Tampereelta.

■ Simo Ojanen, teksti ja kuvat

Hätäensiapukurssi Porin kirkossa

Myös ikäihminen pystyy
auttamaan

Hätäensiapukurssilla Porin kirkossa syyskuussa saivat myös ikäihmiset tuike tarpeellista valistusta. Miten toimia, kun lähimmäinen on avutarpeessa? Vaikkapa palveluksen aikana tai kadulla tai kotona.

– Ensinnäkin on tehtävä tilannearvio, mitä on tapahtunut ja mitä apua tarvitaan, ja sitten hälytetään nopeasti lisäapua numerosta 112, valitusti pariakymmentä kurssilaista SPR:n ensiavun ja terveystiedon kouluttaja Virpi Lindström. Rungas osanottajamäärä yllätti järjestäjät.

Kurssin tarkoituksena oli antaa luentoja ja harjoitusten kautta valmiudet henkeä pelastavaan ensiapuun. Kurssin aikana maallikoillekin kirkastui, mitä on hätäensiapu. Kuten esimerkiksi liikuntakyvyttömän henkilön siirtäminen suojaan vaaratilanteesta, hengitystien avaaminen, kurkunpäässä olevan vieraan esineen poistaminen, runsaan verenvuodon tyrehdyttäminen, painanta-puhalluselvytyksen antaminen ja henkilön asettaminen sopivaan asentoon lisäapua odottamaan.

– Ensiaputaidot oppii niin nuori kuin ikäikämpikin parhaiten ensiapukurssilla, vakuutti Virpi Lindström.

Malti ja tieto tarpeen

– Sain pontimen lähteä kurssille, kun kahta lähisukulaisiani oli kohdannut äkillinen tajuttomuus ja halusin tietää, miten tilanteissa pitäisi toimia, kertoi Anu Koivisto.

– Kurssi oli hienosti järjestetty, ensin jaettiin tietoa ja sitten kouluttiin tiedot käytännön harjoituksissa. Uskon, että ikäihmisetkin saivat varmuutta toimia hätätilanteessa. Tärkeä oppi

■ Virpi Lindström neuvoo, miten potilas suojataan ja kannetaan niin sanotulla avaruuslakanalla lämpiämään sisätilaan.

■ Tajuton potilas kirkkotilassa. Riikka Joki on aloittanut puhallus-painantaelvytyksen.

oli maltin tähdentäminen eli on viisasta ensin laskea kymmeneen ennen kuin lähtee kohelamaan ympäriinsä.

Oli aika päivittää tiedot

– Kävin 20 vuotta sitten ensiapukurssin ja

huomasin nyt, että oli todella jo aika päivittää osin vanhentuneet tiedot, sanoi Raimo Toroska. – Kurssi oli minulle hyvin tarpeellinen. Kävi mielessä, että kyllä kaikilla ihmisillä pitäisi olla valmius toisten auttamiseen hätätilanteissa.

■ **Simo Ojanen**, teksti ja kuva

MARIA KATAJISTO

■ Helsingin metropoliitta Ambrosius kunnioitti läsnäolollaan Tampereen Tiistaiseuran syksyn aloitusilta 14.9. luennoimalla ortodoksisen kirkon tulevaisuuden näköaloista. Nikolainsali täyttyi tiistaiseuralaisista ja muista seurakunnan jäsenistä.

Elvi Vuoriselle ritarimerkki

Karjalan ja koko Suomen arkkipiispa Leo on myöntänyt Elvi Vuoriselle Pyhän Karitsan ritarikunnan ensimmäisen luokan ritarimerkin. Tampereen seurakunta onnittelee Elviä ja toivottaa hänelle terveyttä, siunausta ja monia armorikkaita vuosia!

HEIKKI HÄYHTIÖ

■ Elvi Vuorinen otti vastaan ritarimerkin liturgian yhteydessä 12.9. Tampereella. Kanttori Marianna Länne kiinnittämässä merkkiä.

Juhlakonsertit Pekka Torhamon muistolle

Turun ortodoksisen kirkon kuoro esittää marraskuussa konsertin dir. cant. Pekka Torhamon muistolle kolmella paikkakunnalla, Turussa, Tampereella ja Helsingissä.

Kirkkokunnan muusikot, kuorolaiset ja hyvin monet Pekka Torhamon ja hänen musiikkinsa tuntevat henkilöt ovat toivoneet muistokonserttia arvostetulle kuoronjohtajalle ja muusikolle. Turun kirkon kuoro esittää marraskuussa konsertin kolmella paikkakunnalla, Turussa, Tampereella ja Helsingissä. Konsertti on jäsenelty kolmeksi toisiaan täydentäväksi osuudeksi: esitys alkaa hautaus- ja muistopalveluksen veisuilla, jatkuu Pekka Torhamon omilla tai hänelle läheisillä kappaleilla, ja viimeisenä osuutena on Pekka Torhamon säveltämä kantaatti Kilvoitus ja hyvyys.

Pekka Torhamon uran alkuvaiheita

Pekka Torhamo (1938–2009) toimi Turun ortodoksisen kirkon kuoron johtajana vuodesta 1969 eläkkeelle siirtymiseensä saakka vuoteen 2002. Hänen suvussa on kirkkomuusikkoja monessa polvessa: Pekka Torhamon isänsä, diakoni **Pietari Trofimoff** toimi kanttorina Haminassa, mitä tehtävää hänen poikansa **Boris Torhamo** jatkoi, sen lisäksi, että hoiti kanttorin tehtäviä lähinnä slaavinkielisissä jumalanpalveluksissa. Pekka Torhamon elämänuraksi muodostui Turun ortodoksisen kirkon kanttorin työ ja Turun kuoron johtaminen ja kehittäminen. Tämä tehtävä on puolestaan periytynyt Pekka Torhamon pojalle **Pasi Torhamolle**.

Piispallinen ohjaus johti Pekka Torhamon seuraamaan isänsä ja isänsä isän jalanjälkiä. Vuonna 1957 junamatkanalla sattumoisin tavattu piispa **Paavali** kehotti hakeutumaan syksyllä alkavalle kanttorikurssille, joka oli ensimmäinen pitempiaikainen koulutus tuleville kanttoreille ortodoksisessa kirkkokunnassa. Torhamo jatkoi musiikkiopintojaan Sibelius-Akatemiassa ja sai ammattilaulajan lauludiplomin vuonna 1971.

Toimittuaan aluksi Hämeenlinnassa kahdeksan vuotta kanttorin virassa Pekka Torhamo aloitti 1969 silloin Turun 12-jäsenisen kuoron johtajana. Hänen ammattitaitoisessa johdossaan Turun kuoro kasvoi 35–40 laulajan vahvuiseksi. Hän piti tärkeänä sitä, että kuorolaiset hallitsivat mahdollisimman hyvin musiikillisen tekniikan, vasta silloin lauluun voi tulla sanoja ja sanoista ajatuk-

sia. Hän sanoi arvostavansa sellaista kirkollista musiikkia, josta ei tarvitse etsimällä etsiä rukousta. Tämä toteutuu esimerkiksi hänen omassa tuotannossaan.

Sointupuhtaus, samaa ääntä laulavien mahdollisimman yhtenäinen sävelkorkeus ja äänenväri sekä tarkka rytminkäsittely olivat Torhamolle tärkeitä asioita. Äänenmuodostuksessa hän johdatti kuoron pois perinteisestä slaavilaisesta solistisesta laulutavasta kohti kamari-kuorotyypistä äänenmuodostusta, mikä oli hänen mielestään tarpeellista sävelpuhtaudenkin kannalta.

Turussa on Pekka Torhamon ansiosista myös jatkunut keskeytymätön slaavinkielisten palvelusten perinne, siitäkin huolimatta, että alueellisesti Turun seurakunta on jonkin verran syrjässä Suomen ortodoksisen seurakuntien keskuksesta Kuopiossa.

■ Kuoron konserttimatkalla kesäkuussa 2009 Romanian Timisoarassa kanttorit Pekka ja Pasi.

Kirkkomusiikin sovittajana ja säveltäjänä

Esittävään säveltaiteeseen liittyvän työn lisäksi Torhamo toimi aktiivisesti kirkkomusiikin nuotintajana, sovittajana ja säveltäjänä. Nuottigraafikkona toimiminen alkoi jo kanttorikurssin aikana, ja heti jälkeen hänelle tarjottiin Hautaus-toimitus-kirjan puhtaaksikirjoittamista. Sittemmin hän nuotinsi kirkkoveisuja, jotka on juhlahihoissa julkaistu ainoastaan teksteinä. Nämä nuotinnukset oli alkuaan tarkoitettu lähinnä Turun kuoron käyttöön, mutta niitä tilasivat myös muut seurakunnat. Aiemmin nuotinnukset tehtiin käsin piirtämällä, mikä oli erittäin työlästä ja hidasta. Soinnuissa saattoi olla jopa kuudesta seitsemään säveltä, vasta tietokoneet ja nuotinnusohjelmat toivat apua tähän.

Pekka Torhamo oli hyvin vaatimatonta oman sävellystyönsä suhteen. Sävellystuotantoon kuuluu kuitenkin muun muassa vuonna 1970 valmistunut kokonainen liturgia (julkaistu vihossa Ortodoksisia kirkkolauluja 4, OKJ 1991) sekä kantaatti *Kilvoitus ja hyvyys* isä **Aari Surakan** tekstiin PSHV:n satavuotisjuhlija varten vuonna 1985. Torhamon sävellykset ovat persoonallisia ja musiikillisesti mielenkiintoisia.

Ei tarvitse etsimällä etsiä rukousta -muistokonsertti

Kolmella paikkakunnalla esitettävän Pekka Torhamon muistokonsertin johtaa kanttori Pasi Torhamo, ja solistina esiintyy diplomilaulaja **Erkki Rajamäki**.

Konserttien ajankohdat ovat:

- Pe 19.11 klo 19 Turun ortodoksinen kirkko
- La 20.11 klo 16 Tampereen ortodoksinen kirkko
- Su 21.11 klo 16 Helsingin Uspenskin katedraali

Ohjelma 10/7 €

Kirkkokunnan julkaisutyölle Pekka Torhamo jätti perinnöksi tehtävän tuottaa seurakuntien käyttöön jumalanpalveluksissa käytettävää materiaalia, kirkkoissa käytettäviä tekstejä ja kirkkomusiikkia, ohjeita ja koulujen oppimateriaalia. Torhamon eläkkeelle siirtymisen yhteydessä antaman haastattelun mukaan laulettavien tekstien käsittelyssä

olisi alusta alkaen oltava mukana kirkkomusiikin ammattilainen. Muussa tapauksessa voi vielä painatuksen jälkeenkin joutua tekemään esimerkiksi sanajärjestysmuutoksia, jotta tekstit ja musiikki muodostaisivat harmonisen kokonaisuuden. Torhamon mukaan julkaisuneuvosto tarvitsee vahvaa liturgista ja teologista tietämystä, rakkautta kirkkomusiikkiin ja ennen kaikkea aikaa ja halua paneutua asiaan.

Musiikkityö kirkon ulkopuolella

Pekka Torhamo oli Turussa tunnettu kuoronjohtaja, joka johti muun muassa Turun Wärtsilän työpaikkakuoroa, seka-kuoro Kulkusia ja Naantalin laulajia. Hän antoi myös opetusta yksinlaulussa ja pianonsoitossa, useista lauluoppilaisista on myös tullut pitkäaikaisia kirkkokuorolaisia.

Torhamo arvosti mahdollisuutta ”siiviloimintaan”, kuten hän sitä itse kutsui. Hän katsoi, että muiden kuin kirkollisten kuorojen johtaminen on lisäkoulutusta ja antaa lisäsykettä monipuolisemmista rytmisistä elementeistä. Suomen arvostelijain liitto antoi vuonna 1992 Torhamolle tunnustuspalkinnon pitkäaikaisesta ja valtakunnallisestikin merkittävästä kulttuurityöstä. ■

■ Niin kuin jokaisena vuonna seurakunnan elämässä kristinoppileiri on tärkeä tapahtuma. Seurakuntamme 15-vuotiaat nuoret osallistuivat Ylöjärven kristinoppileiriin yhdessä tamperelaisten ja hämeenlinnalaisten nuorten kanssa 16.7.-23.7.2010. Leirin päätösjuhla pidettiin Turun Pyhän Aleksandran kirkossa 24.7.2010, jolloin kirkko oli täynnä kristinoppileiriläisiä, heidän sukulaisiaan ja ystäviä. Samalla tavalla vanhan perinteen mukaan 27.-29.8.2010 Rymättylässä järjestettiin jatkokripari.

■ Elokuun 23. päivänä juhlittiin Vehmaalla Johannes Lahtista, joka täytti 95 vuotta. Johannes on ollut kymmeniä vuosia aktiivinen seurakunnassa, niin jumalanpalveluksissa kuin myös neuvoston jäsenenä. Nyt 95-vuotiaana hän on optimistinen ja iloinen, niin kuin aina ennenkin. Monia armoriikkaita vuosia, Johannes Lahtinen!

KUVAT: LIISA RÄSÄNEN

■ Karonkan buffetissa pikku mökkiin oli piilotettu viinileili. Mökin oli loihittanut tuhattaiturimme Niemelän Ulla.

■ Pihakahvilan leppoisaa rauhaa kahvikuposen äärellä.

Iki-ihanan, lämpimän heinäkuun päätti tänäkin vuonna Rauman Pitsiviikko ja ”Tsasunan Pihakahvila” Pyhän Nikolaoksen rukoushuoneen pihalla. Talkoolaiset olivat taas leiponeet ja laittaneet herkullisen myyntipöydän, arpamyynnin kori oli varustettu runsailla voitoilla ja ”Piha-ateljeessa” oli raumalaisten ikonimaalarien näyttely.

Aiempina vuosina viikon kohokohta ja vetonaula on ollut viikonlopun vierailijan toimittama liturgia ja sen jälkeinen luento ja yhteinen juttuhetki kirkkokahvien kera. Viime vuodesta viisastuneena tänä vuonna ei kutsuttu vieraita, vaan aloitettiin viikko omin voimin – sunnuntaina olikin sitten vain muutama osallistuja. Viikon aikana luennoi oma väki: **Helena Virta**, joka puhui ortodoksisesta elämäntavasta ja luonnosta, sekä **Antti Narmala**, jonka aiheena oli ”Luonto ikoneissa”. Viikon aihevalintaan innoittivat patriarkka **Bartholomeoksen** painavat kannanotot luonnon ja luonnonsuojelun tärkeydestä.

Helteisellä Pitsiviikolla ihmisiä liikkui Raumalla todella paljon. Vaikka sade jo vähän välillä pelottelikin, se jäi vain pelotteluksi. Kaunis sää ja kiinnostus ikoneihin houkuttelivat onneksi monet poikkeamaan myös Pihakahvilassa, joten talkoolaisilla riitti kiirettä. Niinpä kävijämäärä ylitti runsaasti viimevuoti-

■ Ullan luovan käden jälki näkyi myös uusissa syksyiseen ruskaan soinnutetuissa pöytäliinoissa ja koko kattauksessa.

sen, ja taloudellinen tuloskin oli edellistä vuotta parempi.

Jos on Pitsiviikko tiistaiseuralle tärkeä, niin lähes yhtä tärkeä on talkoolaisille loppukaronkka. Tänä vuonna karonkka aloitettiin rukouspalveluksella, jonka jälkeen nautittiin kiireettömästi

yhdessäolosta ja herkullisesta ruoasta. Siinä sivussa pohdittiin viikon antia, käytiin läpi onnistumiset ja mokat, todettiin taloudellinen tulos ja mietittiinpä jo seuraavan vuoden ideoitakin.

■ Liisa Räsänen

■ Turun kirkon kupolin peltikaton uusintatyöt alkoivat heinäkuussa. Suunnitelmien mukaan katon piti olla valmiina viimeistään syyskuun lopussa, mutta sovittujen lisätöiden takia katon valmistuminen viivästyy alkuperäisestä aikataulusta jonkin verran. Peltikatto on maalaamattomana noin kaksi vuotta, koska pellin pitää hapettua, jotta kattomaalin pysyvyys olisi paras mahdollinen. Viimeksi kirkon kupolikatton peltiä on uusittu vuonna 1934.

Julian päiväkirjasta 2/10

Syksy vaikuttaa syvästi ihmisten mieleen. Vai onko se ainoastaan pimeys, joka tekee ihmisistä jotenkin väsyneempiä ja valittavia. Joillekin ihmisille toisten arvosteleminen on jokapäiväistä. Kai ne saavat siitä jotain mielihyvää, mutta itse en pidä sellaisesta. Eräs ystäväni halusi tulla tutustumaan meidän kirkkoon ja tuli sitten yhteen piispaaliseen liturgiaan. Onhan se melkoinen lavashow ensikertalaiselle ja seurakuntalaiset haluavat näyttää parastaan. No, ystäväni tunsikin kylmiä väreitä selkäpiissään ja sanoi, että muuten ihan hyvä kokemus, mutta ne kommentit vaatteista oli jotenkin islamilaisia. Ennenkin on valitettu lenkkareiden narskuvista äänistä ja tyttöjen minihameista, naisten housuasuista ja muista, mutta piispan aikana ihmiset ovat jotenkin kireämpiä. Mietin miten kähän Jeesus tulisi tänä päivänä kirkkoon... tuskin viimeisteltynä tukka sliipattuna, kallis puku päällä. Todennäköisesti Jeesus tulisi kirkkoon polkupyörällä ja häneen suhtauduttaisiin tyyliin, että mikähän laitapuolen kulkija tuokin on kulluneissa housuissaan ja hippimäisessä pitkässä tukassaan. Vaateesta tärkeämpää on nöyrä ja rauhallinen mieli. Yksilön tasolla ajateltuna, se miltä toiset näyttävät

vät tai tekevät, on rukouksessa käsittääkseni samantekevää. Enkä usko, että Jumala siitä suuttuu, jos minulla on liturgiassa pitkät housut jalassa.

Onneksi koulu ei ole tuntunut ikävältä. Toki ystäväpiirillä on suuri vaikutus viihtyvyyteen, mutta eivät opettajatkaan ole lannistaneet meitä. Me päätettiin yhdessä luokan kanssa, että näytetään mallia muille luokille. Lukukauden alussa tehty lupaus voi olla hankala pitää kevääseen saakka, mutta haluamme päästä historiaan koulun parhaiten käytäytynä luokkana. On meidän

luokalla yksi poikkeustapa, jota sekä tytöt että pojat yrittävät saada ojennukseen huonolla menestyksellä. Eli yksi ihminen voi pilata koko luokan maineen.

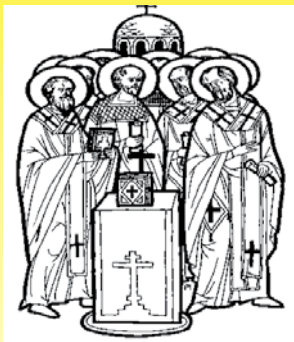
Mä sain vihdoinkin tehtyä enkeli-ikonini valmiiksi ja se on hieno. Voin olla ylpeä itsestäni. Laitoin sen sänkyyni yläpuolelle kummilta saamani marttyyri Julian ikonin viereen. Toinen ylpeyden aihe on, että suoritin karatessa vihreän vyön. Nämä harrastukset ovat vähän toisistaan poikkeavat, mutta aika usein erilaisuudet tukevat toisiaan. Hengellinen harrastus rauhoittaa

mieltä ja fyysinen rasitus antaa energiaa jaksamaan. Ajattelin kyllä pitää taukoa tuossa maalaus-harrastuksessa, kun se on niin pitkäjännitteistä ja sitä voi aivan hyvin jatkaa vanhempana. Lupauduin kanttorille menemään seurakunnan lapsi- ja nuorisokouluun. Olin aiemmin äidille sanonut, että minä en halua kouluun, mutta kun Joonatankin meni, niin eipä siihen enempää houkuttelua tarvinnut. Nyt meillä on sitten pieni mukava nuorten ryhmä, joka toimii tavallaan samalla ekumeenisena nuorisokerhona. Sinne kun saa tulla kaikki ortodoksisesta kirkkomusiikista kiinnostuneet ja me laulamme sekä bysanttilaista, znamennya että tätä perinteistä suomessa yleisesti käytettävää slaavilaistakin laulumallia. Ihan mukavalta vaikuttaa. Paitsi, että Nastikin tuli ja sekös välillä harmittaa, mutta kai se täytyy vaan hyväksyä. Miellakin olisi halunnut tulla, mutta se laulaa nuotin vierestä. Ne sopivat kanttorin kanssa, että se voi tulla harjoituksiin kuunteluoppilaaksi ja kehittää sävelkorvaansa. Laulutaidonkin voi kuulemma oppia laulamaan nuotilleen, jos oikein harjoittelee.

Teksti: **Leena Lomu**
Piirros: **Klaudia Honkamäki**

Pappeuden sakramentti

■ Pyhät isät

Jos pääsiäinen on juhlien juhla, niin Kristus on pappien pappi. Kristus toimii kirkossa papiston välityksellä hyvänä paimenena, anteeksi antajana, parantajana ja kaitsijana. Ortodoksisessa kirkossa ei ole naispappeja, mutta varhaiskirkossa on ollut diakonissoja, joilla on ollut myös tärkeä tehtävä kirkossa. Kristus oli mies ja hänen pappautensa jätettiin apostoleille, joilta se on siirtynyt meille kaikille piispojen ja pappien kautta. Piispat ja papit ovat samalla Kristuksen ikoneja.

Pappeuteen vihkiminen on yksi ortodoksisen kirkon pyhistä mysteeriosta eli sakramenteista. Piispat, papit ja diakonit vihittään (kheirotonia) ja lukijat ja ipodiakonit siunataan (kheirotesia) käteen päällepanemisen kautta. Papputeen vihkiminen tapahtuu liturgiassa ja sen ajoittuminen liturgian eri kohtiin riippuu eri asteesta: piispa vihittään pienen saaton jälkeen, pappi suuren saaton jälkeen ja diakoni heti pyhien lahjojen siunaamisen jälkeen. Vihittävät polvistuvat pyhän pöydän edessä painaen päänsä ja kätensä pöydän päälle, jolla he osoittavat kuuliaisuutta Jumalan tahdolle. Vihkiä asettaa evankeliumikirjan vihittävän päälle myös merkiksi, että Herra kutsuu hänet saarnaamaan evankeliumia. Vihittävän pukemisen yhteydessä kirkkokansalle näytetään kutakin vaatekappaletta sanomalla "aksios" eli kysytään: "Onko otollinen?", johon kirkkokansa vastaa: "Aksios, aksios, aksios!" ilmoittaen näin myöntymisen.

Piispat ovat apostolien seu-

raaja, oikean uskon opettajia ja varjelijoita. Kreikankielinen termi episkopos tarkoittaa kaitsijaa tai päällekatsojaa. Piispojen täytyy olla naimattomia: joko leskiä tai selibaattilupauksen tehneitä pappeja. Kirkolliskokous valitsee piispan, jonka jälkeen tasavallan presidentti antaa valitulle valtakirjan virkaan. Piispaksi vihittäessä täytyy paikalla olla kolme piispaa, kaikissa muissa asteissa riittää yksi piispa. Kirkkojakaan ei voi vihkiä ilman piispalista läsnäoloa ja hänen siunaustaan. Piispuus on jakaantunut ortodoksisessa kirkossa kolmeen eri palvelutehtävän mukaiseen luokkaan: piispa, metropoliitta ja

arkkipiispa. Paikalliskirkon johtajaa nimitetään patriarkaksi. Piispaa puhutellessa käytetään nimitystä isä esipaimen.

Piispa nimittää seurakuntiin pappit eli presbyterit (presbyteros = "seurakunnan vanhin"), jotka toimivat sielunpaimenina piispan antamin valtuuksin. He johtavat jumalanpalveluksien toimittamista, opettavat, saarnaavat, toimivat hengellisinä ohjaajina ja suorittavat anteeksiantamisen ja parannuksen palvelutehtäviä. Papilla on valta hoitaa kaikkia muita sielunhoidollisia tehtäviä, paitsi vihkiä pappeja ja kirkkoja.

Diakonit auttavat piispoja ja pappeja sielunhoitotyössä, jumalanpalvelusten toimittamisessa ja kasvatustehtävissä. Diakonit eivät toimita sakramenteja, vaan palve-

levat niiden toimittamisessa. Pappeja ja diakoneja puhutellaan isänä, koska papin tehtävä on toimia Jumalan, taivaallisen Isän välikappaleena maan päällä. Papit ja diakonit voivat olla naimisissa tai naimattomia, mutta heidän täytyy solmia avioliitto tai antaa selibaattilupaus ennen vihkimystään papilliseen tehtävään.

Pappisvirkaan vihkiminen edellyttää vihittävältä syvää uskoa ja kutsumusta. Vihkimyksessä pappi sitoutuu kristilliseen elämäntapaan pyrkien toteuttamaan lähimmäisenrakkauden ihannetta sekä virassaan että yksityiselämässään. Papiston tulee rakentaa elämälään ja toiminnallaan kuva kirkosta uskon, toivon ja rakkauden yhteisönä.

■ Leena Lomu

Kaikkien murheellisten ilo

Muistopäivä 24.10., Venäjällä lisäksi 23.6. ja 19.11.

Ikonia nimitetään myös Kaikkien kärsivien ilo -ikoniksi. Tämän ikonin suosio liittyy Venäjän murroskauteen, jolloin tapahtui suuria yhteiskunnallisia muutoksia ja seurauksia. Venäläiset talonpojat vapautuivat maorjuudesta, ja kirkko tarjosi kurjuudessa ja puutteessa elävien vapautuneille lohdutusaiheisia ja ihmeitä tekeviä ikoneita.

Kaikkien murheellisten ilo -ikonin yhteyteen liittyy monia ihmeitä, ja siksi sekin luokitellaan ihmeitä tekevien ikonien joukkoon. Tapahtuman mukaan 24.10.1688 Moskovan patriarkan Joakimin sisar Eufimia sairasti syöpää. Nauttiessaan viimeisillä voimillaan vuoteellaan ehtoollis-

ta hän rukoili ja vaipui uneen. Unessa hän oli kuullut äänen, joka kehotti häntä rukoilemaan Kaikkien murheellisten ilo -ikonin edessä, ja hänelle haettiin kirkosta tuo ikoni. Ikonin edessä toimitettiin rukouspalvelus, Eufimia suuteli ikonia ja hänet vihittiin siunatulla vedellä. Eufimia tunsu parantuneensa ja nousi vuoteeltaan.

Ikoni Jumalanäiti seisoo korotettuna "alamaisten" keskuudessa. Hänet on kuvattu arvoperspektiivissä muita maan päällä eläneitä hahmoja suurempana. Jumalanäidin suojiin hakeutuneiden joukkoon on kuvattu alastomia, sorrettuja, nälkäisiä, orpoja, sairaita ja rampoja. Jumalanäiti koetaan lohdutuksen tuojana, ihmeellisenä kärsimysten auttajana, kyynelten poistajana, taivaallisen ilon ja lohdutuksen antajana. Toisinaan Jumalanäiti kuvataan myös kruunupäisenä Valtiattarena. Joissakin muunnelmissa Jumalanäiti on Jeesus-lapsen kanssa, tai kuten tässä malliikonissa, Kristus Kaikkivaltias on kuvattu ikonin yläosaan.

Jumalanäidin valkoinen päähine kuvaa neitseyttä ja puhtautta, puvun punainen väri rakkautta

elämän ja lämmön elementtejä, taustalla olevat kukat ja kasvit paratiisin puutarhaa, vihreä toivon ja iankaikkisen uusiutumisen ilmenemistä. Kulta kuvastaa ikonissa jumalallisen valtakunnan valoa ja jumaluuden mahtia ja sininen taivaallisen ja iankaikkisen todellisuuden olemassa oloa.

Venäjällä tätä ikonia muistellaan 23. kesäkuuta myös ukkosmyrskyn ihmeen vuoksi. Vuonna 1888 Pietarin lähellä oli raju ukonilma, ja erään lasitehtaan kappeli syttyi salamanskusta palamaan. Lattialta löytyi ihmeellisen pelastumisen kokenut ikoni, johon oli palossa liimautunut keräyslippaasta singonneet 12 kopeekanlanttia. Ikonille rakennettiin 1800-luvun lopulla oma katedraali, johon ikoni myöhemmin sijoitettiin.

Tropari, 4. sävelmä

Me, syntiset ja alhaiset, hartaasti rientäkäämme nyt Jumalansynnyttäjän luo ja katuen syntejämme langetkaamme hänen eteensä huutaen sydämemme pohjasta: Auta, oi Valtiatar ja armahda meitä. Älä viivytä, muutoin me hukumme syntiemme paljouden tähden. Älä palvelijoitasi palauta tyhjin käsin luotasi, sillä sinusta me olemme saaneet itsellemme turvan.

■ Leena Lomu

SINULLE KIRKOSTASI

Tilaa ANALOGI itsellesi tai ystävällesi lahjaksi

TUOMAAN VALOA
SYKSYYN

Se käy kätevästi oheisella tilauslipukkeella.

Tilauslipuke

ANALOGI Huomaa, että seurakunnan jäsenenä saat lehden lahjana
ORTODOKSINEN SEURAKUNTALEHTI

TILAA itsellesi tai ystävällesi lahjaksi ANALOGI 21€/vuosi

Lehden saaja

Lähiosoite

Postinumero

Postitoimipaikka

Maksaja (ellei saaja)

Lähiosoite

Postinumero

Postitoimipaikka

I. luokan
posti-
merkki

ANALOGI

Tampereen ortodoksinen
seurakunta

Suvantokau 10 A
33100 Tampere

